

לְמוּד יוֹמִי

משניות זוהר

עם תיקוני זוהר

דף ליום לסיום בשנה

בעידודו של מו"ר הרה"צ שליט"א

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב,
עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

פרשת
ראש השנה תשפ"ז

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בַּמִּשְׁנָיוֹת וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יִהְיֶה לְעִלּוּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצְלָחָה לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים וּבִנְיַן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

מַסֶּכֶת אָבוֹת פֶּרֶק ג

א. עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר: הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה: דַּע מֵאַיִן בָּאתָ, וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. מֵאַיִן בָּאתָ - מִטִּפָּה סְרוּחָה. וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ - לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן - לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

ב. רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת, שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ - אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בָּלָעוּ. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר: שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְאֵין בֵּינֵיהֶן דִּבְרֵי תוֹרָה - הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים א, א): "וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב". אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין, וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה - שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי ג, טז): "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי הַוָּיָ"ה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב הַוָּיָ"ה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי הַוָּיָ"ה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ". אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם. מִנַּיִן שֶׁאֲפִלּוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר? שֶׁנֶּאֱמַר (אֵיכָה ג, כח): "יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו": ג. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה - כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כח,ח): "כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם". אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה - כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל מא, כב): "וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'": ד. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר: הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה, וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, וְהַמְפַנֶּה לִבּוֹ לְבַטָּלָה - הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: ה. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אוֹמֵר: כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה - מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ־אֶרֶץ. וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עֹל תּוֹרָה - נוֹתְנִין עָלָיו עֹל מַלְכוּת וְעֹל דֶּרֶךְ־אֶרֶץ: ו. רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן דּוֹסָא אִישׁ כְּפַר חֲנַנְיָה אוֹמֵר: עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה - שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פב, א): "אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל". וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה? שֶׁנֶּאֱמַר (עָמוֹס ט, ו): "וַאֲגֻדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יְסָדָהּ". וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ שְׁלֹשָׁה? שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פב, א): "בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט". וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ שְׁנַיִם? שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי ג, טז): "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע" וְגוֹ'. וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ אֶחָד? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ, כ): "בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי, אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ": ז. רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ בִּרְתוֹתָא אוֹמֵר: תֵּן־לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, שֶׁאַתָּה וְשֶׁלְּךָ שֶׁלּוֹ. וְכֵן בְּדָוִד הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־א כט, יד): "כִּי מִמְּךָ הַכֹּל, וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ". רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וְשׁוֹנֶה וּמַפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ, וְאוֹמֵר: 'מַה־נָּאֶה אִילָן זֶה, וּמַה נָּאֶה נִיר זֶה' - מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב, כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: ח. רַבִּי דּוֹסְתַּאי

בְּרַבִּי יַנַּאי מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ - מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ד, ט): "רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ". יָכוֹל אֲפִלּוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): "וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ" - הָא אֵינוֹ מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁיֵּשֵׁב וִיסִירֵם מִלִּבּוֹ: ט. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ - חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאַת חֶטְאוֹ - אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. הוּא הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ - חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכָל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו - אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת: י. הוּא הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ - רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ. וְכָל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ - אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ. רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס אוֹמֵר: שֵׁנָה שֶׁל שַׁחֲרִית, וְיַיִן שֶׁל צָהֳרַיִם, וְשִׂיחַת הַיְלָדִים, וִישִׁיבַת בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ - מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: יא. רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר: הַמְחַלֵּל אֶת הַקָּדָשִׁים, וְהַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים, וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים - אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא: יב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: הֱוֵי קַל לָרֹאשׁ וְנוֹחַ לַתִּשְׁחֹרֶת, וְהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּשִׂמְחָה: יג. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ - מַרְגִּילִין לְעֶרְוָה. מָסוֹרֶת - סְיָג לַתּוֹרָה. מַעֲשְׂרוֹת - סְיָג לָעֹשֶׁר. נְדָרִים - סְיָג לַפְּרִישׁוּת. סְיָג לַחָכְמָה - שְׁתִיקָה: יד. הוּא הָיָה אוֹמֵר: חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצֶלֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם". חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם, שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יד, א): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם". חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם, שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה, שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ד, ב): "כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ": טו. הַכֹּל צָפוּי, וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה, וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדּוֹן. וְהַכֹּל לְפִי רֹב הַמַּעֲשֶׂה: טז. הוּא הָיָה אוֹמֵר: הַכֹּל נָתוּן בָּעֲרָבוֹן, וּמְצוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים. הַחֲנוּת פְּתוּחָה, וְהַחֶנְוָנִי מַקִּיף, וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ, וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת, וְכָל הָרוֹצֶה לִלְוֹות יָבוֹא וְיִלְוֶה, וְהַגַּבָּאִים מַחֲזִירִים תָּדִיר בְּכָל יוֹם, וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ, וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ, וְהַדִּין - דִּין אֱמֶת, וְהַכֹּל מְתֻקָּן לַסְּעֻדָּה: יז. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: אִם אֵין תּוֹרָה - אֵין דֶּרֶךְ־אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ־אֶרֶץ - אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חָכְמָה - אֵין יִרְאָה. אִם אֵין יִרְאָה - אֵין חָכְמָה. אִם אֵין בִּינָה - אֵין

דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת - אֵין בִּינָה. אִם אֵין קֶמַח - אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה - אֵין קֶמַח. הוּא הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו - לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מְרֻבִּין וְשָׁרָשָׁיו מֻעָטִין, וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתוּ וְהוֹפְכַתּוּ עַל פָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה יז, ו): "וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה, וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב, וְשָׁכַן חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא תֵשֵׁב". אֲבָל כָּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ - לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מֻעָטִין וְשָׁרָשָׁיו מְרֻבִּין, שֶׁאֲפִלּוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ - אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם, ח): "וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו, וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם, וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן, וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג, וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי": יח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן חִסְמָא אוֹמֵר: קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה - הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת. תְּקוּפוֹת וְגִמַּטְרִיָּאוֹת - פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה:

מַסֶּכֶת אָבוֹת פֶּרֶק ד

א. בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר: אֵיזֶהוּ חָכָם? הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קיט, צט): "מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי, כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִי". אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, לב): "טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר, וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר". אֵיזֶהוּ עָשִׁיר? הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קכח, ב): "יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ". "אַשְׁרֶיךָ" - בָּעוֹלָם הַזֶּה. "וְטוֹב לָךְ" - לָעוֹלָם הַבָּא. אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל־א ב, ל): "כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ": ב. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: הֱוֵי רָץ לְמִצְוָה קַלָּה - כְּבַחֲמוּרָה, וּבוֹרֵחַ מִן הָעֲבֵרָה. שֶׁמִּצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וַעֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה. שֶׂשְׂכַר מִצְוָה - מִצְוָה. וּשְׂכַר עֲבֵרָה - עֲבֵרָה: ג. הוּא הָיָה אוֹמֵר: אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם, וְאַל תְּהִי מַפְלִיג לְכָל דָּבָר, שֶׁאֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם: ד. רַבִּי לְוִיטָס אִישׁ יַבְנֶה אוֹמֵר: מְאֹד מְאֹד הֱוֵי שְׁפַל רוּחַ, שֶׁתִּקְוַת אֱנוֹשׁ רִמָּה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: כָּל הַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר - נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּי, אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם: ה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר: הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל־מְנָת לְלַמֵּד - מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד. וְהַלּוֹמֵד עַל־מְנָת לַעֲשׂוֹת - מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד, לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת. רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: אַל תַּעֲשֵׂם עֲטָרָה לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְלֹא קַרְדֹּם לַחְפֹּר בָּהֶם. וְכָךְ הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר: וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בִּתָגָּא - חֲלָף. הָא לָמַדְתָּ: כָּל הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה - נוֹטֵל חַיָּיו מִן הָעוֹלָם: ו. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה - גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת. וְכָל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה - גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת: ז. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר: הַחוֹשֵׂךְ עַצְמוֹ מִן הַדִּין - פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל וּשְׁבוּעַת שָׁוְא. וְהַגַּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה - שׁוֹטֶה, רָשָׁע

וְגַס רוּחַ: ח. הוּא הָיָה אוֹמֵר: אַל תְּהִי דָּן יְחִידִי – שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד. וְאַל תֹּאמַר: ׳קַבְּלוּ דַּעְתִּי׳! שֶׁהֵן רַשָּׁאִין וְלֹא אָתָּה: ט. רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר: כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי – סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר. וְכָל הַמְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹשֶׁר – סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעֹנִי: י. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הֱוֵי מְמַעֵט בָּעֵסֶק, וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. וֱהֱוֵי שְׁפַל רוּחַ בִּפְנֵי כָל אָדָם. וְאִם בִּטַּלְתָּ מִן הַתּוֹרָה – יֵשׁ לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה כְּנֶגְדֶּךָ. וְאִם עָמַלְתָּ בַּתּוֹרָה – יֶשׁ לוֹ שָׂכָר הַרְבֵּה לִתֵּן לָךְ: יא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת – קוֹנֶה לוֹ פַּרְקְלִיט אֶחָד. וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת – קוֹנֶה לוֹ קַטֵּגוֹר אֶחָד. תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים – כְּתְרִיס בִּפְנֵי הַפֻּרְעָנוּת. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר: כָּל כְּנֵסִיָּה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם – סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם – אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם: יב. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר: יְהִי כְּבוֹד תַּלְמִידְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, וּכְבוֹד חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבְּךָ, וּמוֹרָא רַבְּךָ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם: יג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֱוֵי זָהִיר בְּתַלְמוּד, שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלשָׁה כְּתָרִים הֵם: כֶּתֶר תּוֹרָה, וְכֶתֶר כְּהֻנָּה, וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל־גַּבֵּיהֶן: יד. רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר: הֱוֵי גּוֹלֶה לִמְקוֹם תּוֹרָה, וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא תָּבוֹא אַחֲרֶיךָ, שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְיָדֶךָ. ״וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן״ (מִשְׁלֵי ג, ה): טו. רַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר: אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשַּׁלְוַת הָרְשָׁעִים, וְאַף לֹא מִיִּסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים. רַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ אוֹמֵר: הֱוֵי מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם כָּל אָדָם. וֱהֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת, וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים: טז. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָעוֹלָם הַזֶּה דּוֹמֶה לִפְרוֹזְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הַתְקֵן עַצְמְךָ בַּפְּרוֹזְדוֹר, כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּרַקְלִין: יז. הוּא הָיָה אוֹמֵר: יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: יח. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַל תְּרַצֵּה אֶת חֲבֵרְךָ בִּשְׁעַת כַּעֲסוֹ, וְאַל תְּנַחֲמֶנּוּ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתוֹ מֻטָּל לְפָנָיו, וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בִּשְׁעַת נִדְרוֹ, וְאַל תִּשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹתוֹ בִּשְׁעַת קְלְקָלָתוֹ: יט. שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר: ״בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ – אַל תִּשְׂמָח, וּבִכָּשְׁלוֹ – אַל יָגֵל לִבֶּךָ, פֶּן יִרְאֶה וְרַע בְּעֵינָיו – וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ״ (מִשְׁלֵי כד, יז–יח): כ. אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה אוֹמֵר: הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר חָדָשׁ. וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר מָחוּק. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר: הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְאוֹכֵל עֲנָבִים קֶהוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגִּתּוֹ. וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְאוֹכֵל עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן. רַבִּי אוֹמֵר: אַל תִּסְתַּכֵּל בַּקַּנְקַן, אֶלָּא בַּמֶּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. יֵשׁ קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן, וְיָשָׁן – שֶׁאַפִלּוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ: כא. רַבִּי

אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר: הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד - מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: כב. הוּא הָיָה אוֹמֵר: הַיְלוּדִים לָמוּת, וְהַמֵּתִים לְהֶחָיוֹת, וְהַחַיִּים לָדוּן. לֵידַע לְהוֹדִיעַ וּלְהִוָּדַע שֶׁהוּא אֵל, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא, הוּא הַמֵּבִין, הוּא הַדַּיָּן, הוּא עֵד, הוּא בַּעַל דִּין, וְהוּא עָתִיד לָדוּן. בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאֵין לְפָנָיו לֹא עַוְלָה וְלֹא שְׁכְחָה וְלֹא מַשּׂוֹא פָּנִים, וְלֹא מִקַּח שֹׁחַד, שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן. וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרְךָ שֶׁהַשְׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ, שֶׁעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר, וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹלָד, וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי, וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת, וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא:

מַסֶּכֶת אָבוֹת פֶּרֶק ה

א. בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר? וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת? אֶלָּא לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים, שֶׁמְּאַבְּדִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת: ב. עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו, שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין, עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל. עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם, לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו, שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְקִבֵּל עָלָיו שְׂכַר כֻּלָּם: ג. עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְעָמַד בְּכֻלָּם, לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: ד. עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם. עֶשֶׂר מַכּוֹת הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם, וְעֶשֶׂר עַל הַיָּם. עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ־הוּא בַּמִּדְבָּר, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר יד, כב): "וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי": ה. עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ: לֹא הִפִּילָה אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם, וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית־הַמִּטְבָּחַיִם, וְלֹא אֵרַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם־הַכִּפּוּרִים, וְלֹא כִבּוּ גְּשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, וְלֹא נָצְחָה הָרוּחַ אֶת עַמּוּד הֶעָשָׁן, וְלֹא נִמְצָא פְּסוּל בָּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם־הַפָּנִים, עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים, וְלֹא הִזִּיק נָחָשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם, וְלֹא אָמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: 'צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלַיִם': ו. עֲשָׂרָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלּוּ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאָתוֹן, וְהַקֶּשֶׁת, וְהַמָּן, וְהַמַּטֶּה, וְהַשָּׁמִיר, וְהַכְּתָב, וְהַמִּכְתָּב, וְהַלּוּחוֹת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף הַמַּזִּיקִין, וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֵילּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף צְבָת בִּצְבָת עֲשׂוּיָה: ז. שִׁבְעָה דְבָרִים בַּגֹּלֶם, וְשִׁבְעָה בֶּחָכָם. חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר בִּפְנֵי מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן, וְאֵינוֹ

נִכְנָס לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב, שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה, וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן - רִאשׁוֹן, וְעַל אַחֲרוֹן - אַחֲרוֹן, וְעַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע - אוֹמֵר: 'לֹא שָׁמַעְתִּי', וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגִלָּם: ח. שִׁבְעָה מִינֵי פֵּרְעָנִיּוֹת בָּאִין לָעוֹלָם עַל שִׁבְעָה גּוּפֵי עֲבֵרָה, מִקְצָתָן מְעַשְּׂרִין, וּמִקְצָתָן אֵינָן מְעַשְּׂרִין - רָעָב שֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא; מִקְצָתָן רְעֵבִים וּמִקְצָתָן שְׂבֵעִים, גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעַשֵּׂר - רָעָב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא. וְשֶׁלֹּא לִטֹּל אֶת הַחַלָּה - רָעָב שֶׁל כְּלָיָה בָּא. דֶּבֶר בָּא לָעוֹלָם - עַל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְבֵית־דִּין, וְעַל פֵּרוֹת שְׁבִיעִית. חֶרֶב בָּא לָעוֹלָם - עַל עִנּוּי הַדִּין, וְעַל עִוּוּת הַדִּין, וְעַל הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה, שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה: ט. חַיָּה רָעָה בָּאָה לָעוֹלָם - עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא, וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם. גָּלוּת בָּא לָעוֹלָם - עַל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל גִּלּוּי־עֲרָיוֹת, וְעַל שְׁפִיכוּת־דָּמִים, וְעַל הַשְׁמָטַת הָאָרֶץ. בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים הַדֶּבֶר מִתְרַבֶּה: בָּרְבִיעִית, וּבַשְּׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי־שְׁבִיעִית, וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. בָּרְבִיעִית - מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית. בַּשְּׁבִיעִית - מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית. וּבְמוֹצָאֵי־שְׁבִיעִית - מִפְּנֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית. וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה - מִפְּנֵי גֵּזֶל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים: י. אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם: הָאוֹמֵר: 'שֶׁלִּי שֶׁלִּי, וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ' - זוֹ מִדָּה בֵּינונִית. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: זוֹ מִדַּת סְדוֹם. 'שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי' - עַם־הָאָרֶץ. 'שֶׁלִּי שֶׁלָּךְ, וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ' - חָסִיד. 'שֶׁלִּי שֶׁלִּי, וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי' - רָשָׁע: יא. אַרְבַּע מִדּוֹת בַּדֵּעוֹת: נוֹחַ לִכְעֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת - יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִכְעֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת - יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. קָשֶׁה לִכְעֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת - חָסִיד. נוֹחַ לִכְעֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת - רָשָׁע: יב. אַרְבַּע מִדּוֹת בַּתַּלְמִידִים: מַהֵר לִשְׁמֹעַ וּמַהֵר לְאַבֵּד - יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִשְׁמֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד - יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. מַהֵר לִשְׁמֹעַ וּמַהֵר לְאַבֵּד - חָכָם. קָשֶׁה לִשְׁמֹעַ וּמַהֵר לְאַבֵּד - זֶה חֵלֶק רָע: יג. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה: הָרוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים - עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁל אֲחֵרִים. יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְהוּא לֹא יִתֵּן - עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁלּוֹ. יִתֵּן וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים - חָסִיד. לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים - רָשָׁע: יד. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ: הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה - שְׂכַר הֲלִיכָה בְּיָדוֹ. עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ - שְׂכַר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ. הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה - חָסִיד. לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה - רָשָׁע: טו. אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי חֲכָמִים: סְפוֹג, וּמַשְׁפֵּךְ, מְשַׁמֶּרֶת, וְנָפָה. סְפוֹג - שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֹּל. מַשְׁפֵּךְ - שֶׁמַּכְנִיס בָּזוֹ וּמוֹצִיא בָּזוֹ. מְשַׁמֶּרֶת - שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַיַּיִן, וְקוֹלֶטֶת אֶת הַשְּׁמָרִים. וְנָפָה - שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת הַסֹּלֶת: טז. כָּל אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּדָבָר: בָּטֵל דָּבָר - בְּטֵלָה אַהֲבָה. וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְּדָבָר - אֵינָהּ בְּטֵלָה לְעוֹלָם. אֵיזוֹ הִיא

אַהֲבָה הַתְּלוּיָה בְּדָבָר? זוֹ אַהֲבַת אַמְנוֹן וְתָמָר. וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְּדָבָר? זוֹ אַהֲבַת דָּוִד וְיהוֹנָתָן: יז. כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם - סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם - אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. אֵיזוֹ הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם? זוֹ מַחֲלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי. וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם? זוֹ מַחֲלֹקֶת קֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ: יח. כָּל הַמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים - אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ. וְכָל הַמַּחֲטִיא אֶת הָרַבִּים - אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. מֹשֶׁה - זָכָה וְזִכָּה אֶת הָרַבִּים, זְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (דְּבָרִים לג, כא): "צִדְקַת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל". יָרָבְעָם - חָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת הָרַבִּים, חֵטְא הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים־א טו, ל): "עַל חַטֹּאות יָרָבְעָם, אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל": יט. כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ - מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֲחֵרִים - מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה - מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַיִן רָעָה, וְרוּחַ גְּבוֹהָה, וְנֶפֶשׁ רְחָבָה - מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע? תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ - אוֹכְלִין בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְנוֹחֲלִין בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ח, כא): "לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ, וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא". אֲבָל תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע - יוֹרְשִׁין גֵּיהִנֹּם, וְיוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נה, כד): "וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ": כ. יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר, וְקַל כַּנֶּשֶׁר, וְרָץ כַּצְּבִי, וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. הוּא הָיָה אוֹמֵר: עַז פָּנִים - לְגֵיהִנֹּם, וּבוּשֶׁת פָּנִים - לְגַן־עֵדֶן. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁתִּבָּנֶה עִירְךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: כא. הוּא הָיָה אוֹמֵר: בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא, בֶּן עֶשֶׂר לַמִּשְׁנָה, בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת, בֶּן חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַתַּלְמוּד, בֶּן שְׁמוֹנָה־עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה, בֶּן עֶשְׂרִים לִרְדֹּף, בֶּן שְׁלֹשִׁים לַכֹּחַ, בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה, בֶּן חֲמִשִּׁים לָעֵצָה, בֶּן שִׁשִּׁים לַזִּקְנָה. בֶּן שִׁבְעִים לַשֵּׂיבָה, בֶּן שְׁמוֹנִים לַגְּבוּרָה, בֶּן תִּשְׁעִים לָשׂוּחַ, בֶּן מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל מִן הָעוֹלָם: כב. בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר: הָפֵךְ בָּהּ וְהָפֵךְ בָּהּ, דְּכֹלָּא בַהּ. וּבַהּ תֶּחֱזֵי, וְסִיב וּבְלֵה בַהּ, וּמִנַּהּ לָא תְזוּעַ, שֵׁאֵין לְךָ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה. בֶּן הֵא הֵא אוֹמֵר: לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

מַסֶּכֶת אָבוֹת פֶּרֶק ו

שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם: א. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ - זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַאי הוּא לוֹ. נִקְרָא רֵעַ, אָהוּב, אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, מְשַׂמֵּחַ אֶת הַמָּקוֹם, מְשַׂמֵּחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת. וּמַלְבַּשְׁתּוֹ

עֲנָוָה וְיִרְאָה, וּמַכְשֶׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק וְחָסִיד וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן, וּמְרַחֶקְתּוֹ מִן הַחֵטְא, וּמְקָרַבְתּוֹ לִידֵי זְכוּת, וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, בִּינָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ח, יד): "לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה, אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה". וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְחִקּוּר דִּין, וּמְגַלִּין לוֹ רָזֵי תּוֹרָה, וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר, וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵק, וֶהֱוֵי צָנוּעַ וְאֶרֶךְ רוּחַ, וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ, וּמְגַדַּלְתּוֹ וּמְרוֹמַמְתּוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים: ב. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת: 'אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה' - שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי יא, כב): "נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר, אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם". וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת לב, טז): "וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת". אַל תִּקְרָא "חָרוּת" אֶלָּא 'חֵרוּת', שֶׁאֵין לְךָ בֶּן־חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה תָּדִיר - הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כא, יט): "וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת": ג. הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד, אוֹ הֲלָכָה אַחַת, אוֹ פָּסוּק אֶחָד, אוֹ דִּבּוּר אֶחָד, אוֹ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת - צָרִיךְ לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל, אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בִּלְבָד - קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ, וּמְיֻדָּעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נה, יד): "וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי". וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר: וּמַה דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בִּלְבַד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ, הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד, אוֹ הֲלָכָה אַחַת, אוֹ פָּסוּק אֶחָד, אוֹ דִּבּוּר אֶחָד, אוֹ אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד, וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, לה): "כָּבוֹד חֲכָמִים יְנְחָלוּ", "וּתְמִימִים יְנְחֲלוּ טוֹב" (מִשְׁלֵי כח, י), וְאֵין "טוֹב" אֶלָּא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ד, ב): "כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ": ד. כָּךְ הִיא דַּרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה: פַּת בְּמֶלַח תֹּאכַל, וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה, וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן, וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה, וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן - "אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ" (תְּהִלִּים קכח, ב). "אַשְׁרֶיךָ" - בָּעוֹלָם הַזֶּה, "וְטוֹב לָךְ" - לָעוֹלָם הַבָּא: ה. אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ, וְאַל תַּחְמֹד כָּבוֹד, יוֹתֵר מִלִּמּוּדְךָ עֲשֵׂה; וְאַל תִּתְאַוֵּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל מְלָכִים, שֻׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם, וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם, וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֵּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: ו. גְּדוֹלָה תּוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמַּלְכוּת, שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְנֵית בִּשְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַכְּהֻנָּה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע, וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנָה דְּבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן: בְּתַלְמוּד, בִּשְׁמִיעַת הָאָזֶן, בַּעֲרִיכַת שְׂפָתַיִם, בְּבִינַת הַלֵּב, בְּשִׂכְלוּת הַלֵּב, בְּאֵימָה, בְּיִרְאָה, בַּעֲנָוָה, בְּשִׂמְחָה, בְּטָהֳרָה, בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים, בְּדִקְדּוּק

חֲבֵרִים, וּבְפִלְפּוּל הַתַּלְמִידִים, בְּיִשּׁוּב, בַּמִּקְרָא, בַּמִּשְׁנָה, בְּמִעוּט סְחוֹרָה, בְּמִעוּט דֶּרֶךְ־אֶרֶץ, בְּמִעוּט תַּעֲנוּג, בְּמִעוּט שֵׁנָה, בְּמִעוּט שִׂיחָה, בְּמִעוּט שְׂחוֹק, בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם, בְּלֵב טוֹב, בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, וּבְקַבָּלַת הַיִּסּוּרִין, הַמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וְהָעוֹשֶׂה סְיָג לִדְבָרָיו, וְאֵינוֹ מַחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, אָהוּב, אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, אוֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת, אוֹהֵב אֶת הַמֵּישָׁרִים, אוֹהֵב אֶת הַתּוֹכָחוֹת, מִתְרַחֵק מִן הַכָּבוֹד, וְלֹא מֵגִיס לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בְּעֹל עִם חֲבֵרוֹ, מַכְרִיעוֹ לְכַף־זְכוּת, מַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת, מַעֲמִידוֹ עַל הַשָּׁלוֹם, מִתְיַשֵּׁב לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב, שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל־מְנָת לְלַמֵּד, וְהַלּוֹמֵד עַל־מְנָת לַעֲשׂוֹת, הַמַּחְכִּים אֶת רַבּוֹ, וְהַמְכַוֵּן אֶת שְׁמוּעָתוֹ, וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, הָא לָמַדְתָּ, שֶׁכָּל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ב, כב): ״וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי״: ז. גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ד, כב): ״כִּי חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם, וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא״. וְאוֹמֵר (שָׁם ג, ח): ״רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ״. וְאוֹמֵר (שָׁם ג, יח): ״עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר״. וְאוֹמֵר (שָׁם א, ט): ״כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ״. וְאוֹמֵר (שָׁם ד, ט): ״תִּתֵּן לְרֹאשֶׁךָ לִוְיַת חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ״. וְאוֹמֵר (שָׁם ט, יא): ״כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים״. וְאוֹמֵר (שָׁם ג, טז): ״אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד״. וְאוֹמֵר (שָׁם ג, ב): ״כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ״. וְאוֹמֵר (שָׁם ג, יז): ״דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״: ח. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר: הַנּוֹי, וְהַכֹּחַ, וְהָעֹשֶׁר, וְהַכָּבוֹד, וְהַחָכְמָה, וְהַזִּקְנָה, וְהַשֵּׂיבָה, וְהַבָּנִים – נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם טז, לא): ״עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא״. וְאוֹמֵר (שָׁם כ, כט): ״תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה״. וְאוֹמֵר (שָׁם יד, כד): ״עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם״. וְאוֹמֵר (שָׁם יז, ו): ״עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם״. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה כד, כג): ״וְחָפְרָה הַלְבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, כִּי מָלַךְ ה׳ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד״. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים, כֻּלָּם נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו: ט. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא: פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד, וְנָתַן לִי שָׁלוֹם, וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם. אָמַר לִי: ׳רַבִּי, מֵאֵיזֶה מָקוֹם אַתָּה?׳ אָמַרְתִּי לוֹ: ׳מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי׳. אָמַר לִי: ׳רַבִּי, רְצוֹנְךָ שֶׁתָּדוּר עִמָּנוּ בִּמְקוֹמֵנוּ, וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ

אֶלֶף אֲלָפִים דִּינְרֵי זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת׳. אָמַרְתִּי לוֹ: ׳בְּנִי, אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אֵינִי דָּר אֶלָּא בִּמְקוֹם תּוֹרָה, לְפִי שֶׁבִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם, אֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף, וְלֹא זָהָב, וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת, אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ו, כב): ״בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ״. ״בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ״ – בָּעוֹלָם הַזֶּה; ״בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ״ – בַּקֶּבֶר; ״וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ״ – לָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל־יְדֵי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים קיט, עב): ״טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף״. וְאוֹמֵר (חַגַּי ב, ח): ״לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָ״ה צְבָאוֹת״: י. חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְאֵלּוּ הֵן: תּוֹרָה – קִנְיָן אֶחָד, שָׁמַיִם וָאָרֶץ – קִנְיָן אֶחָד, אַבְרָהָם – קִנְיָן אֶחָד, יִשְׂרָאֵל – קִנְיָן אֶחָד, בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ – קִנְיָן אֶחָד. תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד, מִנַּיִן? דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ח, כב): ״ה׳ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז״. שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד, מִנַּיִן? דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה סו, א): ״כֹּה אָמַר ה׳: הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, אֵי זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי־זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי״, וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים קד, כד): ״מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה׳, כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ״. אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד, מִנַּיִן? דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יד, יט): ״וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ״. יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד, מִנַּיִן? דִּכְתִיב (שְׁמוֹת טו, יז): ״עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ ה׳, עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ״, וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים טז, ג): ״לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם״. בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד, מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, יז): ״מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ״. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים עח, נד): ״וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ״: יא. כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה מג, ז): ״כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו״. וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת טו, יח): ״ה׳ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד״: רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר: רָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה מב, כא): ״ה׳ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר״:

סְלִיק מַסֶּכֶת אָבוֹת

מַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת פֶּרֶק א

א. הוֹרוּ בֵּית־דִּין לַעֲבֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, וְהָלַךְ הַיָּחִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג עַל־פִּיהֶם, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה עִמָּהֶן, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה אַחֲרֵיהֶן, בֵּין שֶׁלֹּא עָשׂוּ וְעָשָׂה – פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁתָּלָה בְּבֵית־דִּין. הוֹרוּ בֵּית־דִּין וְיָדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ, אוֹ תַּלְמִיד וְהוּא רָאוּי לְהוֹרָאָה

וְהָלַךְ וְעָשָׂה עַל־פִּיהֶן, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה עִמָּהֶן, בֵּין שֶׁעָשׂוּ וְעָשָׂה אַחֲרֵיהֶן, בֵּין שֶׁלֹּא עָשׂוּ וְעָשָׂה - הֲרֵי זֶה חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא תָּלָה בְּבֵית־דִּין. זֶה הַכְּלָל: הַתּוֹלֶה בְּעַצְמוֹ - חַיָּב. וְהַתּוֹלֶה בְּבֵית־דִּין - פָּטוּר: ב. הוֹרוּ בֵית־דִּין, וְיָדְעוּ שֶׁטָּעוּ, וְחָזְרוּ בָּהֶן, בֵּין שֶׁהֵבִיאוּ כַּפָּרָתָן, וּבֵין שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ כַּפָּרָתָן, וְהָלַךְ וְעָשָׂה עַל־פִּיהֶן - רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סָפֵק. אֵיזֶהוּ סָפֵק? יָשַׁב לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - חַיָּב. הָלַךְ לוֹ לִמְדִינַת הַיָּם - פָּטוּר. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מוֹדֶה אֲנִי בָּזֶה שֶׁהוּא קָרוֹב לִפְטוֹר מִן הַחוֹבָה. אָמַר לוֹ בֶּן עַזַּאי - מַה שָּׁנָה זֶה מִן הַיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ? שֶׁהַיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ אֶפְשָׁר הָיָה לוֹ שֶׁיִּשְׁמַע, וְזֶה לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיִּשְׁמַע: ג. הוֹרוּ בֵית־דִּין לַעֲקֹר אֶת כָּל הַגּוּף, אָמְרוּ: 'אֵין נִדָּה בַּתּוֹרָה', 'אֵין שַׁבָּת בַּתּוֹרָה', 'אֵין עֲבוֹדָה זָרָה בַּתּוֹרָה' - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. הוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּם מִקְצָת - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. כֵּיצַד? אָמְרוּ יֵשׁ נִדָּה בַּתּוֹרָה, אֲבָל הַבָּא עַל שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם, פָּטוּר; יֵשׁ שַׁבָּת בַּתּוֹרָה, אֲבָל הַמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת־הָרַבִּים, פָּטוּר; יֵשׁ עֲבוֹדָה זָרָה בַּתּוֹרָה אֲבָל הַמִּשְׁתַּחֲוֶה, פָּטוּר - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ד, יג): "וְנֶעְלַם דָּבָר" - "דָּבָר" וְלֹא כָּל הַגּוּף: ד. הוֹרוּ בֵית־דִּין, וְיָדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ, וְאָמַר לָהֶן: 'טוֹעִין אַתֶּם'! אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מֵהֶן גֵּר אוֹ מַמְזֵר אוֹ נָתִין אוֹ זָקֵן שֶׁלֹּא רָאָה לוֹ בָּנִים - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן: "עֵדָה" (שָׁם שָׁם), וְנֶאֱמַר לְהַלָּן: "עֵדָה" (בַּמִּדְבָּר לה, כד), מָה "עֵדָה" הָאֲמוּרָה לְהַלָּן - עַד שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם רְאוּיִין לְהוֹרָאָה, אַף "עֵדָה" הָאֲמוּרָה כָּאן - עַד שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם רְאוּיִין לְהוֹרָאָה. הוֹרוּ בֵית־דִּין שׁוֹגְגִין - מְבִיאִין פָּר. מְזִידִין וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין - מְבִיאִין כִּשְׁבָּה וּשְׂעִירָה. שׁוֹגְגִין וְעָשׂוּ מְזִידִין - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין: ה. הוֹרוּ בֵית־דִּין, וְעָשׂוּ כָּל הַקָּהָל אוֹ רֻבָּן עַל־פִּיהֶם - מְבִיאִין פָּר. וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - מְבִיאִין פַּר וְשָׂעִיר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵים־עָשָׂר שְׁבָטִים מְבִיאִין שְׁנֵים־עָשָׂר פָּרִים, וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - מְבִיאִין שְׁנֵים־עָשָׂר פָּרִים וּשְׁנֵים־עָשָׂר שְׂעִירִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שִׁלְשָׁה־עָשָׂר פָּרִים, וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - שִׁלְשָׁה־עָשָׂר פָּרִים וּשְׁלִשָּׁה־עָשָׂר שְׂעִירִים, פַּר וְשָׂעִיר לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, פַּר וְשָׂעִיר לְבֵית־דִּין. הוֹרוּ בֵית־דִּין, וְעָשׂוּ שִׁבְעָה שְׁבָטִים אוֹ רֻבָּן עַל־פִּיהֶם - מְבִיאִים פָּר. וּבַעֲבוֹדָה זָרָה מְבִיאִין פַּר וְשָׂעִיר - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שִׁבְעָה שְׁבָטִים שֶׁחָטְאוּ, מְבִיאִים שִׁבְעָה פָּרִים. וּשְׁאָר שְׁבָטִים שֶׁלֹּא חָטְאוּ - מְבִיאִין עַל־יְדֵיהֶן פָּר, שֶׁאַף אֵלּוּ שֶׁלֹּא חָטְאוּ, מְבִיאִין עַל־יְדֵי הַחוֹטְאִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁמוֹנָה פָּרִים. וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - שְׁמוֹנָה פָּרִים וּשְׁמוֹנָה שְׂעִירִים. פַּר וְשָׂעִיר לְכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט, וּפַר וְשָׂעִיר לְבֵית־דִּין. הוֹרוּ

בֵּית־דִּין שֶׁל אֶחָד מִן הַשְּׁבָטִים, וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט עַל־פִּיהֶם - אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט הוּא חַיָּב, וּשְׁאָר כָּל הַשְּׁבָטִים - פְּטוּרִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִים, אֶלָּא עַל הוֹרַאַת בֵּית־דִּין הַגָּדוֹל בִּלְבָד, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ד, יג): "וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ", וְלֹא עֵדַת אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט:

מַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת פֶּרֶק ב

א. הוֹרָה כֹּהֵן מָשִׁיחַ לְעַצְמוֹ: שׁוֹגֵג וְעָשָׂה שׁוֹגֵג - מֵבִיא פַּר, שׁוֹגֵג וְעָשָׂה מֵזִיד, מֵזִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג - פָּטוּר; שֶׁהוֹרָאַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ לְעַצְמוֹ, כְּהוֹרָאַת בֵּית־דִּין לַצִּבּוּר: ב. הוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעָשָׂה בִּפְנֵי עַצְמוֹ - מִתְכַּפֵּר לוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ. הוֹרָה עִם הַצִּבּוּר, וְעָשָׂה עִם הַצִּבּוּר - מִתְכַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר. שֶׁאֵין בֵּית־דִּין חַיָּבִים, עַד שֶׁיּוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּם מִקְצָת, וְכֵן הַמָּשִׁיחַ. וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה, עַד שֶׁיּוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּם מִקְצָת: ג. אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה, וְכֵן הַמָּשִׁיחַ. וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה אֵין חַיָּבִין, אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה. אֵין בֵּית־דִּין חַיָּבִין עַד שֶׁיּוֹרוּ בְּדָבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. וְכֵן הַמָּשִׁיחַ. וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה, עַד שֶׁיּוֹרוּ עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת: ד. אֵין חַיָּבִין עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, וְאֵין מְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. אֲבָל חַיָּבִין עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבִּנְדָּה, וּמְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבִּנְדָּה. אֵיזוֹ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁבִּנְדָּה? פְּרוֹשׁ מִן הַנִּדָּה. וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה - לֹא תָבוֹא אֶל הַנִּדָּה: ה. אֵין חַיָּבִין עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל, וְעַל בְּטוּי שְׂפָתַיִם, וְעַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. וְהַנִּשְׁיא כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַנָּשִׂיא חַיָּב בְּכֻלָּן חוּץ מִשְּׁמִיעַת הַקּוֹל, שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא דָן וְלֹא דָנִין אוֹתוֹ, לֹא מֵעִיד וְלֹא מְעִידִין אוֹתוֹ: ו. כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנָן כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת - הַיָּחִיד מֵבִיא כִּשְׁבָּה וּשְׂעִירָה, וְהַנָּשִׂיא - שָׂעִיר, וּמָשִׁיחַ וּבֵית־דִּין מְבִיאִין פַּר. וּבַעֲבוֹדָה זָרָה - הַיָּחִיד וְהַנָּשִׂיא וְהַמָּשִׁיחַ מְבִיאִין שְׂעִירָה, וּבֵית־דִּין - פַּר וְשָׂעִיר, פַּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת: ז. אָשָׁם תָּלוּי - הַיָּחִיד וְהַנָּשִׂיא חַיָּבִין, וּמָשִׁיחַ וּבֵית־דִּין פְּטוּרִים. אָשָׁם וַדַּאי - הַיָּחִיד וְהַנָּשִׂיא וְהַמָּשִׁיחַ חַיָּבִין, וּבֵית־דִּין פְּטוּרִין. עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל וְעַל בְּטוּי שְׂפָתַיִם וְעַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו - בֵּית־דִּין פְּטוּרִין, וְהַיָּחִיד וְהַנָּשִׂיא וְהַמָּשִׁיחַ חַיָּבִין; אֶלָּא שֶׁאֵין כֹּהֵן גָּדוֹל חַיָּב עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וּמָה הֵן מְבִיאִין? קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַנָּשִׂיא מֵבִיא שָׂעִיר:

מַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת פֶּרֶק ג

א. כֹּהֵן מָשִׁיחַ שֶׁחָטָא, וְאַחַר־כָּךְ עָבַר מִמְּשִׁיחוּתוֹ, וְכֵן נָשִׂיא שֶׁחָטָא, וְאַחַר־כָּךְ עָבַר מִגְּדֻלָּתוֹ - כֹּהֵן מָשִׁיחַ מֵבִיא פַּר,

וְהַנָּשִׂיא מֵבִיא שָׂעִיר: ב. כֹּהֵן מָשִׁיחַ שֶׁעָבַר מִמִּשִׁיחוּתוֹ וְאַחַר־כָּךְ חָטָא, וְכֵן הַנָּשִׂיא שֶׁעָבַר מִגְּדֻלָּתוֹ וְאַחַר־כָּךְ חָטָא - כֹּהֵן מָשִׁיחַ מֵבִיא פַּר, וְהַנָּשִׂיא כְּהֶדְיוֹט: ג. חָטְאוּ עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ, וְאַחַר־כָּךְ נִתְמַנּוּ - הֲרֵי אֵלּוּ כְּהֶדְיוֹט. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם נוֹדַע לָהֶם עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ - חַיָּבִין. וּמִשֶּׁנִּתְמַנּוּ - פְּטוּרִין. וְאֵיזֶהוּ הַנָּשִׂיא? זֶה הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר: (וַיִּקְרָא ד, כב): "וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהָיו" - נָשִׂיא שֶׁאֵין עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה' אֱלֹהָיו: ד. וְאֵיזֶהוּ הַמָּשִׁיחַ? הַמָּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, לֹא הַמְרֻבֶּה בִּבְגָדִים. אֵין בֵּין כֹּהֵן הַמָּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִמְרֻבֶּה בְּגָדִים, אֶלָּא פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. וְאֵין בֵּין כֹּהֵן מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן שֶׁעָבַר, אֶלָּא פַּר יוֹם־הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה. זֶה וָזֶה שָׁוִין בַּעֲבוֹדַת יוֹם־הַכִּפּוּרִים, וּמְצֻוִּין עַל הַבְּתוּלָה, וַאֲסוּרִין עַל הָאַלְמָנָה, וְאֵינָן מְטַמְּאִין בִּקְרוֹבֵיהֶן, וְלֹא פוֹרְעִין, וְלֹא פוֹרְמִין, וּמַחֲזִירִין אֶת הָרוֹצֵחַ: ה. כֹּהֵן גָּדוֹל פּוֹרֵם מִלְּמַטָּה, וְהַהֶדְיוֹט מִלְּמַעְלָה. כֹּהֵן גָּדוֹל מַקְרִיב אוֹנֵן וְלֹא אוֹכֵל, וְהַהֶדְיוֹט לֹא מַקְרִיב וְלֹא אוֹכֵל: ו. כָּל הַתָּדִיר מֵחֲבֵרוֹ - קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ. וְכָל הַמְקֻדָּשׁ מֵחֲבֵרוֹ - קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ. פַּר הַמָּשִׁיחַ וּפַר הָעֵדָה עוֹמְדִים - פַּר הַמָּשִׁיחַ קוֹדֵם לְפַר הָעֵדָה בְּכָל מַעֲשָׂיו: ז. הָאִישׁ קוֹדֵם לָאִשָּׁה לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֲבֵדָה, וְהָאִשָּׁה קוֹדֶמֶת לָאִישׁ לְכִסּוּת וּלְהוֹצִיאָהּ מִבֵּית הַשֶּׁבִי. בִּזְמַן שֶׁשְּׁנֵיהֶם עוֹמְדִים לְקַלְקָלָה - הָאִישׁ קוֹדֵם לָאִשָּׁה: ח. כֹּהֵן קוֹדֵם לְלֵוִי, לֵוִי לְיִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר, וּמַמְזֵר לְנָתִין, וְנָתִין לְגֵר, וְגֵר לְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּן שָׁוִין. אֲבָל אִם הָיָה מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם וְכֹהֵן גָּדוֹל עַם־הָאָרֶץ - מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם קוֹדֵם לְכֹהֵן גָּדוֹל עַם־הָאָרֶץ:

סְלִיק מַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת
וְכֻלָּא סֵדֶר נְזִיקִין בְּסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא

בעזרת ה' יתברך

לימוד הבי"ת

ומשניות זוהר והתיקונים

יהיה לרפואת:

כל חולי ישראל

ובפרט

לר' יהושע לוי

יצחק בן רות נ"י

ומרת רחל בת לאה תחי'

לרפואתם המהירה והשלימה

אמן כן יהי רצון!

[מִשְׁפָּטִים קו:]

(יום ראשון; שְׁמוֹת שצט-ת)

מָלֵא רַחֲמִין אִיהוּ, וְאִתְמְלֵי רַחֲמִים עַל כָּל עוֹבָדוֹי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים קמה, ט): וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֲפִלּוּ עַל בְּעִירֵי וְעוֹפּוֹי מָאטוּן רַחֲמוֹי. אִי עָלַיְיהוּ מָאטוּן רַחֲמוֹי, כָּל שֶׁכֵּן עַל בְּנֵי נָשָׁא, דְּיַדְעִין וְאִשְׁתְּמוֹדְעָאן לְשָׁבְחָא לְמָארֵיהוֹן, דְּרַחֲמוֹי מָאטוּן עָלַיְיהוּ, וְשָׁרָאן עָלַיְיהוּ. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים קיט, קנו): רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְיָ כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי.

אִי עַל חַיָּיבִין מָאטוּן רַחֲמוֹי, כָּל שֶׁכֵּן עַל זַכָּאִין. אֶלָּא מַאן בָּעֵי אַסְוָותָא, אִנּוּן מָארֵי כְּאֵבִין, וּמַאן אִנּוּן מָארֵי כְּאֵבִין. אִלֵּין אִנּוּן חַיָּיבִין, אִנּוּן בָּעָאן אַסְוָותָא וְרַחֲמֵי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלַיְיהוּ, דְּלָא יְהוֹן שְׁבִיקִין מִנַּיְיהוּ, וְאִיהוּ דְּלָא אִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ, וְיִתּוּבוּן לָקֳבְלֵיהּ. כַּד מִקָּרֵב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּימִינָא מְקָרֵב. וְכַד דָּחֵי, בִּשְׂמָאלָא דָּחֵי. וּבְשַׁעֲתָא דְּדָחֵי, יְמִינָא מְקָרֵב. מִסְטָרָא דָּא דָּחֵי, וּמִסְטָרָא דָּא מְקָרֵב, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁבִיק רַחֲמוֹי מִנַּיְיהוּ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב (יְשַׁעְיָה נז, יז): וַיֵּלֶךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ. וּכְתִיב בַּתְּרֵיהּ (שָׁם, יח): דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נִחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. וַיֵּלֶךְ שׁוֹבֵב, אַף עַל גַּב דְּחַיָּיבִין עַבְדִין, כָּל מַה דְּעַבְדִין בְּזָדוֹן דְּאַזְלִין בְּאָרְחָא דִּלְבַּייהוּ, וְאַחֲרָנִין עַבְדִין בְּהוּ הַתְרָאָה, וְלָא בָּעָאן לְצַיְיתָא לוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְּתָבִין בִּתְיוּבְתָּא, וְנַטְלִין אָרְחָא טָבָא דִּתְיוּבְתָּא, הָא אַסְוָותָא זְמִינָא לָקָבְלַיְיהוּ. הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, אִי עַל חַיָּיא אָמַר קְרָא, אוֹ עַל מֵתַיָּיא אָמַר קְרָא. דְּהָא רֵישָׁא דִּקְרָא, לָאו אִיהוּ סֵיפָא. וְסֵיפָא, לָאו אִיהוּ רֵישָׁא. רֵישָׁא דִּקְרָא, אַחְזֵי עַל חַיָּיא. וְסוֹפֵיהּ אַחְזֵי עַל מֵתַיָּיא. אֶלָּא, קְרָא אָמַר, בְּעוֹד דְּבַר נָשׁ אִיהוּ בְּחַיּוֹי, וְהָכִי הוּא, וַיֵּלֶךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ, בְּגִין דְּיֵצֶר הָרָע דְּבֵיהּ, תַּקִּיף וְאִתְתַּקַּף בֵּיהּ, וְעַל דָּא אָזֵל שׁוֹבֵב, וְלָא בָּעֵי לְאָתְבָא בִּתְיוּבְתָּא.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי אָרְחוֹי, דְּקָא אַזְלִין בְּבִישׁ, בְּלָא תּוֹעַלְתָּא, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא אִצְטְרִיכְנָא לְאַתְקְפָא בִּידֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב דְּרָכָיו רָאִיתִי, דְּקָא אַזְלִין בְּחָשׁוֹכָא, אֲנָא בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ אַסְוָותָא, הֲדָא

הוּא דִּכְתִיב וְאֶרְפָּאֵהוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ אָעִיל בְּלִבֵּיהּ אָרְחֵיהּ דִּתְיוּבְתָּא וְאַסְוָותָא לְנִשְׁמָתֵיהּ. וְאַנְחֵהוּ, מַאי וְאַנְחֵהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת לב, לד): לֵךְ נְחֵה אֶת הָעָם. אַנְהִיג לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַח מֵישָׁר, כְּמַאן דְּאַתְקִיף בִּידָא דְּאַחֲרָא, וְאַפְקֵיהּ מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא.

וַאֲשַׁלֵּם נְחוּמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו, הָא אִתְחֲזֵי דְּמִיתָא אִיהוּ, אִין, וַדַּאי מֵיתָא אִיהוּ, וְקַיְימָא בַּחַיִּין, דְּהוּאִיל וְאִיהוּ רָשָׁע, מֵיתָא אִקְרֵי. מַהוּ וַאֲשַׁלֵּם נְחוּמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד טִיבוּ עִם בְּנֵי נָשָׁא, דְּכְיוָן דְּעָאל מִי״ג שְׁנִין וּלְהָלְאָה, פָּקִיד עִמֵּיהּ תְּרִין מַלְאָכִין נְטוֹרִין דְּנַטְרֵי לֵיהּ, חַד מִימִינֵיהּ, וְחַד מִשְּׂמָאלֵיהּ.

כַּד אָזִיל בַּר נָשׁ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, אִנּוּן חַבָּרַיָּא בֵּיהּ, וְאִתְקִיפוּ עִמֵּיהּ בְּחֶדְוָה, מַכְרְזָן קָמֵיהּ וְאָמְרִין, הָבוּ יְקָר לְדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא. וְכַד אָזִיל בְּאוֹרַח עָקִימוּ, אִנּוּן מִתְאַבְּלָן עָלֵיהּ, וּמִתְעַבְּרָן מִנֵּיהּ. כֵּיוָן דְּאַתְקִיף בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַנְהִיג לֵיהּ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, כְּדֵין כְּתִיב, וַאֲשַׁלֵּם נְחֻמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו. וַאֲשַׁלֵּם נְחוּמִים לוֹ בְּקַדְמִיתָא, דְּאִיהוּ אִתְנְחַם עַל מַה דְּעָבַד בְּקַדְמִיתָא, וְעַל מַה דְּעָבַד הַשְׁתָּא, וְתָב בִּתְיוּבְתָּא. וּבָתַר כֵּן וְלַאֲבֵלָיו, אִנּוּן מַלְאָכִין דַּהֲווֹ מִתְאַבְּלָן עָלֵיהּ כַּד אִתְעֲבָרוּ מִנֵּיהּ, וְהַשְׁתָּא דְּאִתְהַדָּרוּ בַּהֲדֵיהּ, הָא וַדַּאי נְחוּמִים לְכָל סִטְרִין.

וְהַשְׁתָּא אִיהוּ חַי וַדַּאי. חַי בְּכָל סִטְרִין, אָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְכֵיוָן דְּאָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, כְּדֵין אִקְרֵי בַּעַל תְּשׁוּבָה, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָה אוֹף הָכִי אִקְרֵי. וְאִיהוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה אִקְרֵי. וְקַדְמָאֵי אָמְרוּ, בַּעַל תְּשׁוּבָה מַמָּשׁ. וְעַל דָּא, אֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲמֹד, בְּמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד מַלְכָּא אָמַר (תְּהִלִּים נא, ו): לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וְגוֹ׳, לְךָ לְבַדְּךָ, מַאי לְךָ לְבַדְּךָ. אֶלָּא, בְּגִין דְּאִית חוֹבִין, דְּחָטֵי בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִבְנֵי נָשָׁא. וְאִית חוֹבִין דְּחָטָא לִבְנֵי נָשָׁא וְלָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִית חוֹבִין דְּחָטֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא לִבְנֵי נָשָׁא. דָּוִד מַלְכָּא, חָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא לִבְנֵי נָשָׁא. וְאִי תֵּימָא הָא

[מִשְׁפָּטִים קז.]

(יוֹם שֵׁנִי ; שְׁמוֹת תא-תב)

חָב הַהוּא חוֹבָה דְּבַת שֶׁבַע, וְתָנֵינָן, מַאן דְּאָתֵי עַל עֶרְוָה אִתְּתָא בְּרְעוּתָהּ אָסְרָה עַל בַּעְלָהּ, וְחָב לְחַבְרִיהּ, וְחָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָאו הָכִי הוּא, דְּהַהוּא דְּאַתְּ אָמַר בְּהֵיתֵרָא הֲוָה, וְדָוִד דִּילֵיהּ נָקַט, וְגֵט הֲוָה לָהּ מִבַּעְלָהּ, עַד לָא יֵהַךְ לְקָרָבָא, דְּהָכִי הֲוָה מִנְהָגָא דְּכָל יִשְׂרָאֵל, דְּיַהֲבִין גֵּט זְמַן לְאִתְּתֵיהּ, כָּל דְּנָפִיק חֵילָא. וְכֵן עָבֵד אוּרִיָּה לְבַת שֶׁבַע. וּלְבָתַר דְּעָבַר זְמַן וַהֲוַת פְּטוּרָא לְכֹלָּא, נָטַל לָהּ דָּוִד. וּבְהֵיתֵרָא עָבַד כָּל מַה דְּעָבַד.

דְּאִלְמָלֵא לָאו הָכִי, וּבְאִסּוּרָא הֲוָה, לָא שַׁבְקָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב לְסַהֲדוּתָא (שְׁמוּאֵל ב׳ יב, כד) : וַיְנַחֵם דָּוִד אֵת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ. סַהֲדוּתָא דְּאִשְׁתּוֹ הִיא, וַדַּאי אִשְׁתּוֹ, וּבַת זוּגוֹ הֲוַת, דְּאִזְדַּמְּנַת לְגַבֵּיהּ, מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא. וְרָזָא דְּמִלְּתָא, מַלְכוּתָא דִּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ אִתְעֲבִיד רַגְלָהּ רְבִיעָא לְמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה, וְאִתְקְרֵי בַּת שֶׁבַע, עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם (זְכַרְיָה ג, ט), הָא סַהֲדוּתָא דְּלָא חָב דָּוִד חוֹבָה דְּבַת שֶׁבַע כִּדְקָאמְרַן.

וּמַה הִיא חוֹבָה דְּחָב, לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי וְלָא לְאַחֲרָא. דְּקָטַל לְאוּרִיָּה בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, וְלָא קַטְלֵיהּ אִיהוּ בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לֵיהּ וַאדֹנָי יוֹאָב (שְׁמוּאֵל ב׳ יא, יא), דְּהָא דָּוִד הֲוָה רְבוֹן עָלֵיהּ, וְקָרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל ב׳ כג, ח) : אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד, וְלֹא אֲשֶׁר לְיוֹאָב, וְלֹא קַטְלֵיהּ הַהִיא שַׁעֲתָא, וְקַטְלֵיהּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

וּקְרָא אָמַר, וְלֹא נִמְצָא אִתּוֹ דָּבָר, רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה הַחִתִּי (מְלָכִים א׳ טו, ה). רַק לְמָעוּטֵי קָא אָתֵי, בִּדְבַר אוּרִיָּה, וְלָא בְּאוּרִיָּה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְאוֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, וְכָל חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, הֲוָה חָקִיק בֵּיהּ חִוְיָא עָקִים, דְּיוּקְנָא דְּדַרְקוֹן, וְאִיהוּ עֲבוֹדָה זָרָה דִּלְהוֹן. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יָהֲבַת חֵילָא לְהַהוּא שִׁקּוּץ. בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דְּקָטְלוּ בְּנֵי עַמּוֹן לְאוּרִיָּה, וְסַגִּיאִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ, וְאִתְגַּבַּר בְּהַהִיא שַׁעֲתָא חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן, כַּמָּה תֻּקְפָּא אִתְתַּקַּף הַהִיא עֲבוֹדָה זָרָה שִׁקּוּץ.

וְאִי תֵּימָא, אוּרְיָה לָא הֲוָה זַכָּאי, כֵּיוָן דִּכְתִיב עָלֵיהּ אוּרְיָה הַחִתִּי. לָאו הָכִי, זַכָּאָה הֲוָה, אֶלָּא דִּשְׁמָא דְּאִתְּרִיהּ הֲוָה חִתִּי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שׁוֹפְטִים יא, א): וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי, עַל שׁוּם אִתְּרִיהּ אִתְקְרֵי הָכִי.

וְעַל דָּא בִּדְבַר אוּרְיָה הַחִתִּי, דְּשִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן אִתְגַּבָּר עַל מַחֲנֵה אֱלֹהִים, דְּמַשְׁרְיָתָא דְּדָוִד, דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ דִּלְעֵילָּא הֲוֹו. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא דְּפָגִים דָּוִד מַשְׁרְיָתָא דָּא, פָּגִים לְעֵילָּא מַשְׁרְיָתָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים נא, ו): לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי. לְבַדְּךָ, וְלָא לְאַחֲרָא. דָּא הֲוָה הַהוּא חוֹבָה דְּחָב לְגַבֵּיהּ. וְדָא הוּא בִּדְבַר אוּרְיָה. וְדָא הוּא בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן.

כְּתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ טז, ט): כִּי יְיָ עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, אִלֵּין נוּקְבִין. וּכְתִיב (זְכַרְיָה ד, י): עֵינֵי יְיָ הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים, אִלֵּין דְּכוּרִין, וְהָא יְדִיעָן אִנּוּן. דָּוִד אָמַר (תְּהִלִּים נא, ו): וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. בְּעֵינֶיךָ, לִפְנֵי עֵינֶיךָ מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא מַאי בְּעֵינֶיךָ, אָמַר דָּוִד, בְּהַהוּא אֲתָר דְּחַבְנָא, בְּעֵינֶיךָ הֲוָה. דַּהֲוֵינָא יָדַע, דְּהָא עֵינֶיךָ הֲוֹו זְמִינִין, וְקַיְימִין קָמַאי, וְלָא חַשַּׁבְנָא לוֹן, הֲרֵי חוֹבָא דְּחַבְנָא וְעַבַדְנָא, בְּאָן אֲתָר הֲוָה, בְּעֵינֶיךָ.

לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ, וְלָא יְהֵא לִי פִּתְחוֹן פֶּה לְמֵימָר קַמָּךְ. תָּא חֲזֵי, כָּל אוּמָנָא, כַּד מַלִּיל, בְּאוּמָנְתֵּיהּ מַלִּיל. דָּוִד בְּדִיחָא דְּמַלְכָּא הֲוָה, וְאַף עַל גַּב דַּהֲוָה בְּצַעֲרָא, כֵּיוָן דַּהֲוָה קַמֵּי מַלְכָּא, תָּב לִבְדִיחוּתֵיהּ, כְּמָה דַּהֲוָה, בְּגִין לְבַדְּחָא לְמַלְכָּא.

אָמַר, מָארֵי דְּעָלְמָא, אֲנָא אֲמֵינָא (תְּהִלִּים כו, ב): בְּחָנֵנִי יְיָ וְנַסֵּנִי, וְאַתְּ אָמַרְתְּ דְּלָא אִיכוֹל לְקַיְימָא בְּנִסְיוֹנָךְ. הָא חָבְנָא, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ, וְיֵהֵא מִילָּךְ קְשׁוֹט, דְּאִלְמָלֵא לָא חָבְנָא, יְהֵא מִלָּה דִּילִי קְשׁוֹט, וְיֵהֵא מִילָּךְ בְּרֵיקָנְיָא, הַשְׁתָּא דְּחַבְנָא, בְּגִין דְּלֶהֱוֵי מִילָּךְ קְשׁוֹט, יָהִיבְנָא אֲתָר לְצַדְּקָא מִילָּךְ, בְּגִין כָּךְ עֲבִידְנָא, לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ. אַהְדָּר דָּוִד לְאוּמָנוּתֵיהּ, וְאָמַר גּוֹ צַעֲרֵיהּ מִלִּין דִּבְדִיחוּתָא לְמַלְכָּא.

תָּנִינָן, לָאו דָּוִד אִתְחֲזֵי לְהַהוּא עוֹבָדָא, דְּהָא אִיהוּ אָמַר (תְּהִלִּים קט, כב): וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי,

[מִשְׁפָּטִים קז:]

(יום שְׁלִישִׁי; שְׁמוֹת תג–תד)

הָכִי הוּא. אֲבָל אָמַר דָּוִד, בְּלִבָּא אִית תְּרִין הֵיכָלִין, בְּחַד דָּמָא, וּבְחַד רוּחָא, הַהוּא חַד דְּמַלְיָיא דָּמָא, בֵּיהּ דִּיוּרָא לְיֵצֶר הָרָע. וְלִבִּי לָאו הָכִי, דְּהָא רֵיקָן אִיהוּ, וְלָא יָהֲבִית דִּיוּרָא לְדָמָא בִּישָׁא, לְשַׁכְנָא בֵּיהּ יֵצֶר הָרָע, וְלִבִּי וַדַּאי חָלַל אִיהוּ, בְּלָא דִּיוּרָא בִּישָׁא, וְכֵיוָן דְּהָכִי הוּא, לָא אִתְחֲזֵי דָּוִד לְהַהוּא חוֹבָה דְּחָב, אֶלָּא בְּגִין לְמֵיהַב פִּתְיָחוּ דְּפוּמָא לְחַיָּיבַיָּא, דְּיֵמְרוּן, דָּוִד מַלְכָּא חָב וְתָב בִּתְיוּבְתָּא, וּמָחַל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן שְׁאַר בְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא אָמַר (תְּהִלִּים נא, טו): אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ.

וּכְתִיב (שְׁמוּאֵל ב׳ טו, ל): וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עֹלֶה וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא הֹלֵךְ יָחֵף. רֹאשׁ לוֹ חָפוּי, וְיָחֵף אֲמַאי. אֶלָּא, נָזוּף הַוָּה, עָבֵד גַּרְמֵיהּ נָזוּף, לְקַבְלָא עִנְשָׁא. וְעַמָּא הַווּ רְחִיקִין מִנֵּיהּ ד׳ אַמּוֹת. זַכָּאָה עַבְדָּא דְּהָכִי פָּלַח לְמָארֵיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדָע בְּחוֹבֵיהּ, לְאָתָבָא מִנֵּיהּ בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא.

תָּא חֲזֵי, יַתִּיר הַוָּה, מַה דְּעָבַד לֵיהּ שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא, מִכָּל עַקְתִּין דְּעָבְרוּ עָלֵיהּ עַד הַהוּא יוֹמָא, וְלָא אָתִיב דָּוִד לָקֳבְלֵיהּ מִלָּה דְּהָכִי הַוָּה יֵאוֹת לֵיהּ, וּבְדָא אִתְכַּפָּרוּ חוֹבוֹי. הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, שִׁמְעִי תַּלְמִיד חָכָם הַוָּה, וְחָכְמְתָא סַגִּיאָה הַוַת בֵּיהּ, אֲמַאי נָפִיק לְגַבֵּי דָּוִד, וְעָבִיד לֵיהּ כָּל מַה דְּעָבַד. אֶלָּא מֵאַתַּר אַחֲרָא הַוָּה מִלָּה, וְאָעִיל לֵיהּ בְּלִבֵּיהּ מִלָּה דָּא. וְכָל דָּא לְתוֹעַלְתָּא דְּדָוִד. דְּהָא הַהוּא דְּעָבַד לֵיהּ שִׁמְעִי, גַּרְמָא לֵיהּ לְמֵיתָב בִּתְיוּבְתָּא שְׁלִימָתָא, וְתָבַר לִבֵּיהּ בִּתְבִירוּ סַגִּי, וְאוֹשִׁיד דְּמְעִין סַגִּיאִין מִגּוֹ לִבֵּיהּ קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אָמַר (שְׁמוּאֵל ב׳ טז, י): כִּי יְיָ אָמַר לוֹ קַלֵּל. יָדַע, דְּהָא מֵאַתַּר עִלָּאָה אַחֲרָא נָחַת מִלָּה.

תְּרִין פְּקוּדִין, פָּקִיד דָּוִד לִשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ, חַד דְּיוֹאָב, וְחַד דִּשְׁמְעִי, עִם שְׁאַר פְּקוּדִין דְּפָקִיד לֵיהּ. דְּיוֹאָב: דִּכְתִיב (מְלָכִים א׳ ב, ה): וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה. מִלָּה סְתִימָא הַוָּה, דַּאֲפִלּוּ שְׁלֹמֹה לָא הַוָּה לֵיהּ לְמִנְדַּע, וְלָא יָדַע,

אֶלָּא בְּגִין דְּיָדְעוּ אַחֲרָנִין, אִתְגְּלֵי לִשְׁלֹמֹה. וְעַל דָּא אָמַר, וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ וְגוֹ׳. מַה דְּלָא אִתְחֲזֵי לָךְ לְמִנְדַּע.

דִּשְׁמְעִי: כְּתִיב (מְלָכִים א׳ ב, ח): וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא. מַאי וְהִנֵּה עִמְּךָ, זַמִּין הוּא עִמְּךָ תָּדִיר, רַבּוֹ הָוָה. וּבְגִין כָּךְ לָא אָמַר עַל יוֹאָב וְהִנֵּה עִמְּךָ יוֹאָב. אֲבָל שִׁמְעִי דָּא, דְּאִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ תָּדִיר, אָמַר וְהִנֵּה עִמְּךָ.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר בְּנֵה לְךָ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם. אָן הוּא חָכְמְתָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּהַאי. אֶלָּא כֻּלָּא בְּחָכְמְתָא עָבַד, וּלְכָל סִטְרִין אַשְׁגַּח, דְּהָא חַכִּים הָוָה שִׁמְעִי, וְאָמַר שְׁלֹמֹה, בְּעֵינָא דְּיִסְגֵּי אוֹרַיְיתָא בְּאַרְעָא עַל יְדוֹי דְּשִׁמְעִי, וְלָא יִפּוֹק לְבַר.

תּוּ מִלָּה אַחֲרָא אַשְׁגַּח שְׁלֹמֹה בְּחָכְמְתָא, דִּכְתִיב (שְׁמוּאֵל ב׳ טז, ה): יֹצֵא יָצוֹא וּמְקַלֵּל. מַאי יֹצֵא יָצָא תְּרֵי זִמְנֵי, וַיֵּצֵא וַיְקַלֵּל סַגִּי. אֶלָּא, חַד יְצִיאָה, דְּנָפַק מִבֵּי מִדְרָשָׁא לְגַבֵּי דָּוִד. וְחַד יְצִיאָה, דְּנָפַק מִירוּשָׁלַם, לְגַבֵּי עַבְדּוֹי דְּמִית עָלּוֹי. יְצִיאָה חֲדָא לְגַבֵּי מַלְכָּא, וִיצִיאָה תִּנְיָינָא לְגַבֵּי עַבְדִּין. וְכָל דָּא חָמָא שְׁלֹמֹה, וְאַשְׁגַּח בְּרוּחַ קוּדְשָׁא, הַהוּא יְצִיאָה תִּנְיָינָא. וְעַל דָּא אָמַר, וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ, יָדַע דְּיְצִיאָה יָמוּת.

וְעִפֵּר בֶּעָפָר (שְׁמוּאֵל ב׳ טז, יג), מַהוּ. אָמַר שְׁלֹמֹה לְגַבֵּי אַבָּא בֶּעָפָר הָוָה. לְגַבֵּי שִׁמְעִי בְּמַיָּא, דִּכְתִיב (מְלָכִים א׳ ב, לז): וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת נַחַל קִדְרוֹן. עָפָר הָתָם, וְהָכָא מַיָּא. תַּרְוַוֵיהוּ דָּן שְׁלֹמֹה, לְמֶהֱוֵי עָפָר וּמַיָּא כַּסּוֹטָה, לְמַאן דְּאַסְטִין אָרְחָא לְגַבֵּי אֲבוֹי.

כְּתִיב (שָׁם, ח): וְהוּא קִלְלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת. וּכְתִיב וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַיְיָ לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. מַאי בֶּחָרֶב. וְכִי שִׁמְעִי טִפְּשָׁא הָוָה, דְּאִילּוּ הָכִי אוֹמֵי לֵיהּ, דְּלָא יֵימָא בְּחֶרֶב לָא. אֲבָל בַּחֲנִית אוֹ בְּגִירָא אִין.

אֶלָּא תְּרִין מִלִּין הָכָא. חַד אָמַר יַנּוֹקָא, בְּרֵיהּ דְּנוּנָא רַבָּא הַהוּא

[מִשְׁפָּטִים קח.]

(יוֹם רְבִיעִי; שְׁמוֹת תה-תו)

דְּקַשְׁקְשׁוּי סָלְקִין לְרוּם עֲנָנִין. אוֹמָאָה דְּדָוִד מַלְכָּא, כַּד הֲוָה בָּעֵי לְאוּמָאָה, אַפִּיק חַרְבָּא דְּיִלְיֵהּ, דְּתַמָּן הֲוָה חָקִיק שְׁמָא גְּלִיפָן, וְתַמָּן אוֹמֵי. וְכָךְ עָבִיד לְשִׁמְעִי, דִּכְתִיב וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַיְיָ לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב. בְּמָאי הֲוָה אוֹמָאָה דָּא. בֶּחָרֶב. בֶּחָרֶב אוֹמֵי. וּמִלָּה אַחֲרָא, דָּן שְׁלֹמֹה, אָמַר, בִּקְלָלָה אָתָא לְגַבֵּי אַבָּא, בְּמִלִּין, הָא מִלִּין לְגַבֵּיהּ, וּבְשֵׁם הַמְפוֹרָשׁ קַטְלֵיהּ, וְלֹא בֶּחָרֶב. וּבְגִין דָּא עָבַד שְׁלֹמֹה הָכִי.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכְּלָא, דְּכֵיוָן דְּאוֹמֵי לֵיהּ דָּוִד, אֲמַאי קַטְלֵיהּ, דְּאִתְחֲזֵי דְּהָא אוֹמָאָה דָּא בַּעֲלִילָה הֲוָה, דְּהָא לְבָא וּפוּמָא לָא הֲווֹ כַּחֲדָא. אֶלָּא וַדַּאי דָּוִד לָא קַטְלֵיהּ, וְהָא יְדִיעָא, כָּל שַׁייְפִין דְּגוּפָא מְקַבְּלִין כֻּלָּא, וְלִבָּא לָא מְקַבְּלָא אֲפִלּוּ כְּחוּטָא דְּנִימָא דְּשַׂעֲרָא. דָּוִד מַלְכָּא לְבָא הֲוָה, וְקַבִּיל מַה דְּלָא אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְקַבְּלָא, וּבְגִין כָּךְ (מְלָכִים א׳ ב, ט): וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לּוֹ כְּתִיב. וְתוּ, דְּהָא אִילָנָא גָּרִים לְמֶהֱוֵי נָטִיר וְנוֹקֵם כְּחִוְיָא.

כְּתִיב (תְּהִלִּים נא, יח-יט): כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח, וְכִי לָא בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיִקְרְבוּן קָמֵיהּ קָרְבְּנָא, וְהָא אִיהוּ אַתְקִין לְגַבֵּי חַיָּיבַיָּא קָרְבְּנָא, דְּיִקְרְבוּן וְיִתְכַּפֵּר לְהוּ חוֹבַיְיהוּ. אֶלָּא דָּוִד לְקָמֵי שְׁמָא דְּאֱלֹהִים אָמַר, וְקָרְבָּנָא לָא קָרֵבִין לִשְׁמָא דְּאֱלֹהִים, אֶלָּא לִשְׁמָא דְּיו״ד ה״א וא״ו ה״א. דְּהָא לְגַבֵּי דִּינָא קַשְׁיָא מִדַּת הַדִּין, לָא מְקָרְבִין קָרְבְּנָא. דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא א, ב): אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיְיָ. לַיְיָ, וְלָא לִשְׁמָא דְּאֱלֹהִים. וְכִי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיְיָ. זֶבַח תּוֹדָה לַיְיָ. זֶבַח שְׁלָמִים לַיְיָ.

וּבְגִין כָּךְ, כֵּיוָן דְּדָוִד מַלְכָּא, לְגַבֵּי אֱלֹהִים אָמַר. אִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב, כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. דְּהָא לִשְׁמָא דָּא לָא מְקָרְבִין, אֶלָּא רוּחַ נִשְׁבָּרָה. דִּכְתִיב זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. קָרְבְּנָא דְּאֱלֹהִים, עֲצִיבוּ, וּתְבִירוּ דִּלְבָּא.

וּבְגִין כָּךְ, מַאן דְּחָלַם חֶלְמָא בִּישָׁא, עֲצִיבוּ אִצְטְרִיךְ לְאַחֲזָאָה, דְּהָא בְּמִדַּת אֱלֹהִים קַיְימָא, וְזֶבַח דְּמִדַּת דִּינָא, עֲצִיבוּ אִצְטְרִיךְ וְרוּחַ נִשְׁבָּרָה, וְהַהוּא עֲצִיבוּ מִסְתַּיֵּיהּ לְחֶלְמָא בִּישָׁא, וְלָא שַׁלְטָא דִּינָא עֲלוֹי. דְּהָא זֶבַח דְּאִתְחָזֵי לְמִדַּת דִּינָא, אַקְרִיב קָמֵיהּ.

לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, מַאי לֹא תִבְזֶה, מִכְּלָל דְּאִיכָּא לֵב דְּאִיהוּ בּוֹזֶה. אִין. הַיְינוּ לֵב דְּאִיהוּ גֵּאֶה, לֵב בְּגַסּוּת רוּחָא, הַיְינוּ לֵב דְּאִיהוּ בּוֹזֶה, אֲבָל לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם (תְּהִלִּים נא, כ). מַאי הֵטִיבָה, אִתְחָזֵי דְּהָא טִיבוּ אִית בָּהּ, וְהַשְׁתָּא הֵטִיבָה עַל הַהוּא טִיבוּ. וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּהָא מִן יוֹמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּדַּל בִּבְנְיָן בֵּי מַקְדְּשָׁא לְעֵילָּא, עַד כְּעַן, הַהוּא הַטָבָה דְּרָצוֹן, לָא שַׁרְיָיא עַל הַהוּא בִּנְיָן, וְעַל דָּא לָא אִשְׁתְּכַלַּל. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּרָצוֹן דִּלְעֵילָּא יִתְעַר, ייֵטִיב וְיַדְלִיק נְהוֹרִין דְּהַהוּא בִּנְיָן, וְהַהוּא עֲבִידְתָּא, דַּאֲפִלּוּ מַלְאָכִין דִּלְעֵילָּא, לָא ייְכְלוּן לְאִסְתַּכְּלָא בְּהַהוּא בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְלָאו בְּהַהוּא בִּנְיָן. וּכְדֵין בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְכָל עוֹבָדָא אִשְׁתְּכְלַל.

תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם, וְכִי מִן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּדַּל בִּבְנְיַן בֵּי מַקְדְּשָׁא עַד כְּעַן, לָא בָּנָה לוֹן. אִי חוֹמֹת יְרוּשָׁלַם עַד כְּעַן לָא בָּנָה, בֵּי מַקְדְּשָׁא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל עוֹבָדוֹי, לָאו כְּעוֹבָדֵי דִּבַר נָשׁ. בְּנֵי נָשָׁא כַּד בָּנוּ בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, בְּקַדְמִיתָא עָבְדוּ שׁוּרֵי קַרְתָּא, וּלְבַסּוֹף עָבְדוּ בֵּי מַקְדְּשָׁא. שׁוּרֵי קַרְתָּא בְּקַדְמִיתָא, בִּגִין לְאַגָּנָא עָלַיְיהוּ, וּלְבָתַר בְּנַיְינָא דְּבֵיתָא. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכִי, אֶלָּא בָּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַסּוֹף, כַּד יָחִית לֵיהּ מִשְׁמַיָּא, וְיוֹתִיב לֵיהּ עַל אַתְרֵיהּ, כְּדֵין יִבָּנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם דְּאִנּוּן שׁוּרִין דְּקַרְתָּא. וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים נא, כ): הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם.

[מִשְׁפָּטִים קח:]

(יוֹם חֲמִישִׁי; שְׁמוֹת תז-תח)

הָכָא אִית רָזָא, כָּל עוֹבָדִין דְּעָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא אַקְדִּים הַהוּא דְּלִבַּר, וּלְבָתַר מוֹחָא דְּלִגּוֹ, וְהָכָא לָאו הָכִי. תָּא חֲזֵי, כָּל אִנּוּן עוֹבָדִין דְּעָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַקְדִּים הַהוּא דְּלִבַּר, מוֹחָא אַקְדִּים בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְעוֹבָדָא הַהוּא דְּלִבַּר, דְּהָא כָּל קְלִיפָּה מִסִּטְרָא אַחֲרָא הֲוֵי, וּמוֹחָא מִן מוֹחָא, וְתָדִיר סִטְרָא אַחֲרָא אַקְדִּים וְרַבִּי וְאַגְדִּיל וְנָטִיר אִיבָּא. כֵּיוָן דְּאִתְרַבֵּי, זַרְקִין לֵיהּ לְבַר, וְיָכִין רָשָׁע וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ (אִיּוֹב כז, יז), וְזַרְקִין לְהַהִיא קְלִיפָּה, וּמְבָרְכִין לְצַדִּיקָא דְּעָלְמָא.

אֲבָל הָכָא, בְּבִנְיָנָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּסִטְרָא בִּישָׁא יִתְעַבַּר מֵעָלְמָא, לָא אִצְטְרִיךְ, דְּהָא מוֹחָא וּקְלִיפָּה דִּילֵיהּ הֲוֵי. אַקְדִּים מוֹחָא, דִּכְתִיב הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָם. הַהִיא חוֹמָה דְּלִבַּר, דְּאִיהִי קְלִיפָּה, דִּילֵיהּ הִיא מַמָּשׁ. דִּכְתִיב (זְכַרְיָה ב, ט): וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. אֲנִי וְלָא סִטְרָא בִּישָׁא.

יִשְׂרָאֵל, אִנּוּן מוֹחָא עִלָּאָה דְּעָלְמָא. יִשְׂרָאֵל סְלִיקוּ בְּמַחֲשָׁבָה בְּקַדְמִיתָא, עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, דְּאִנּוּן קְלִיפָּה, אַקְדִּימוּ. דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית לו, לא): וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלָךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאַקְדְּמָא מוֹחָא, בְּלָא קְלִיפָּה. דִּכְתִיב (יִרְמְיָה ב, ג): קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַייָ רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, מוֹחָא קָדִים לִקְלִיפָּה. וְאַף עַל גַּב דְּמוֹחָא יְקוּם בְּלא קְלִיפָּה, מַאן הוּא דְּיוֹשִׁיט יָדָא לְמֵיכַל מִנֵּיהּ, בְּגִין (שָׁם): דְּכָל אׇכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא (תְּהִלִּים נא, כא): אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק. בְּגִין, דְּהָא כְּדֵין, יִתְחַבָּר כֻּלָּא בְּחִבּוּרָא חֲדָא, וִיהֵא שְׁמָא שְׁלִים בְּכָל תִּקּוּנֵיהּ. וּכְדֵין קָרְבְּנָא לֶהֱוֵי שְׁלִים, לַייָ אֱלֹהִים. דְּהַשְׁתָּא אֱלֹהִים לָא אִתְחַבָּר לְקוּרְבָּנָא, דְּאִלְמָלֵא אִתְחַבָּר בֵּיהּ, כַּמָּה אֱלֹהִים יְסַלְקוּן אוּדְנִין לְאִתְחַבְּרָא תַּמָּן. אֲבָל בְּהַהוּא זִמְנָא (תְּהִלִּים פו, י): כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ. וְאֵין אֱלֹהִים אַחֲרָא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא כְּתִיב (דְּבָרִים לב, לט): רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, רְאוּ כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא סַגִּי, מַאי עַתָּה. אֶלָּא דְּלָא הֲוָה קַדֵּם לָכֵן, וְהַהוּא זִמְנָא לְיהֲוֵי. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַתָּה רְאוּ, מַה דְּלָא תֵּיכְלוּן לְמֵיחֵמֵי מִקַּדְמַת דְּנָא.

כִּי אֲנִי אֲנִי, תְּרֵי זִמְנֵי אֲמַאי. אֶלָּא לְדַיְיקָא, דְּהָא לֵית תַּמָּן אֱלֹהִים, אֶלָּא הוּא. דְּהָא כַּמָּה זִמְנִין, דְּאִתְמַר אֲנִי זִמְנָא חֲדָא, וְלָא יַתִּיר, וַהֲוָה תַּמָּן סִטְרָא אַחֲרָא. אֲבָל הַשְׁתָּא אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דְּהָא כָּל סִטְרָא אַחֲרָא אִתְעֲבָר, וְדַיְיקָא אֲנִי אֲנִי.

אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, עַד הַשְׁתָּא מוֹתָא חַיֵּת מִסִּטְרָא אַחֲרָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מִכָּאן דִּבְהַהוּא זִמְנָא, כָּל אִנּוּן דְּלָא טַעֲמֵי טַעֲמָא דְּמוֹתָא. מִגֵּיהּ תֵּהֵא לוֹן מוֹתָא, וְיָקִים לוֹן. אֲמַאי, בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּאַר מֵהַהוּא זוּהֲמָא בְּעָלְמָא כְּלָל, וִיהֵא עָלְמָא חַדְתָּא, בְּעוֹבְדֵי יְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִם אָמֹר יֹאמַר וְגוֹ' לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי (שְׁמוֹת כא, ה). כְּמָה דְּאִתְמַר כְּדֵין פָּגִים לֵיהּ פְּגִימוּ. אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא, מַהוּ בְּגַפּוֹ. תָּנֵינָן, כְּתַרְגּוּמוֹ, בִּלְחוֹדוֹי. יֵאוֹת הוּא. אֲבָל הָא תָּנֵינָן, כָּל עָלְמָא לָא קָאִים, אֶלָּא עַל גַּפָּא חֲדָא דְּלִוְיָתָן.

וְרָזָא דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּקַיְימָא דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּדְכַר וְנוּקְבָא בָּרָא לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל מַה דְּאַזְלִין, עָלְמָא מִזְדַּעְזָעָא, וְאִלְמָלֵא דְּסָרַס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכוּרָא, וְצָנַן יַת נוּקְבָא, הֲווֹ מְטַשְׁטְשִׁין עָלְמָא. וְעַל דָּא לָא עַבְדִין תּוֹלָדִין, אִם בְּגַפּוֹ יָבֹא, תְּחוֹת הַהוּא גַּפָּא, דְּלָא עָבִיד תּוֹלָדִין עָאל. וְהוֹאִיל וְכֵן, בְּגַפּוֹ יֵצֵא, לְתַמָּן אִתְדַּחָא, וְלָא עָאל לְפַרְגּוֹדָא כְּלָל, וְאִתְדַּחָא וְאִטְרִיד מֵהַהוּא עָלְמָא. בְּגַפּוֹ יֵצֵא, בְּגַפּוֹ יֵצֵא וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב (וַיִּקְרָא כ, כ): עֲרִירִים יָמֻתוּ, עֲרִירִים כְּלָל דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּרָזָא דִּדְכוּרָא עָאל, וּבְרָזָא דִּנוּקְבָא יִפּוֹק. עָאל בְּהַאי, וְיִפּוֹק בְּהַאי. וְהַאי אִיהוּ אֲתָר, דְּקָא אִתְדַּבַּק בֵּיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעֵי דְּיֵעוֹל קָמֵיהּ, מַאן דְּמְסָרַס גַּרְמֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, מִן קָרְבָּנָא. דְּלָא

[מִשְׁפָּטִים קט.]

(יוֹם שִׁשִּׁי; שְׁמוֹת תט-תי)

הֲווֹ מְקָרְבִין קָמֵיהּ סְרוּסָא, וְאַפִּיקוּ לֵיהּ, דְּלָא יִתְקָרֵב לְקָמֵיהּ, וּפָקִיד וְאָמַר (שָׁם כב, כד): וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. וְכֵן לְדָרֵי דָּרִין אָסִיר לְסָרוּסֵי בְּרִיָּין, דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. דְּהָא כָּל סְרוּסָא, דְּסִטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ. וְאִי אִיהוּ אִשְׁתַּדַּל, וְנָסִיב אִיתְּתָא, וְלָא עָבִיד תּוֹלָדִין, וְלָא בָּעָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִית לֵיהּ אִיתְּתָא, אוֹ אִי הִיא לָא בָּעָאת, וְעָאל לְהַהוּא עָלְמָא, בְּלָא תּוֹלָדִין, מַה כְּתִיב. אִם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, וְלָא אַשְׁגְּחוּ לְפִעַל יְדוֹי דְּמָארֵיהוֹן, וְיָצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, אִיהוּ יְעוּל בְּגַוֵּי דְּדְכוּרָא, וְאִיהִי בְּנוּקְבָא. בְּגַוֵּי יָבֵא בְּגַוֵּי יֵצֵא כְּמָה דְּאִתְּמַר, כֹּלָּא עַל תְּקוּנֵיהּ.

אִם אֲדָנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמָה דְּאִתְּמַר, אִם אֲדָנָיו, דָּא אִיהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, מֵהָכָא, דְּלָאו בִּרְשׁוּתָא דְּבַר נָשׁ קַיְימָא לְמֵיסַב אִתְּתָא. אֶלָּא כֹּלָּא בְּמֵאזְנַיִם לַעֲלוֹת. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, דְּהָא לָאו בִּרְשׁוּתֵיהּ אִיהוּ. וּמַאן אִיהִי. הַהִיא דְּלָאו דִּילֵיהּ, וְלָא אִזְדַּמְנַת לְגַבֵּיהּ, וּמַאן אִיהִי. הַהִיא דַּהֲוַת זְמִינָא לְאַחֲרָא, וְאַקְדִּים הַאי בְּרַחֲמֵי, וְנָטִיל לָהּ, דָּא אִתְיְיהִיבַת לֵיהּ, דְּלָא אִתְחֲזִיאַת לֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי מֵרָחִיק, וְחָמֵי לְהַהִיא אִתְּתָא, דְּזִמִינַת לְאַפָּקָא תּוֹלָדִין בְּעָלְמָא. אַקְדִּים הַאי בְּרַחֲמֵי, וְאִתְיְיהִיבַת לֵיהּ, וְעָבִיד אִיבִּין, וְזָרַע זַרְעָא, בְּאִתְּתָא דְּלָאו דִּילֵיהּ, בְּגִין כָּךְ, הָאִשָּׁה וְיִלָּדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ, וְהוּא יֵצֵא בְּגַפּוֹ. אִי עַנְיָיא מִסְכְּנָא, כַּמָּה אִשְׁתַּדַּל בְּרֵיקַנְיָא, לָאָה וְאִשְׁתַּדַּל לְמֶעְבַּד פֵּירִין, בִּגְנָתָא דְּלָאו אִיהִי דִּילֵיהּ, וְנָפַק בְּרֵיקַנְיָא.

סָבָא סָבָא, בְּעִדָּנִין אִלֵּין, לָא הֲוֵית בְּרַגְלָיךְ דָּחֵי לְתַרְעָא, כְּמַאן דְּשָׁכִיב בְּאַרְעָא בְּלָא תּוּקְפָּא, דְּהָא אִתְחֲלָשׁ וּמֵחֲלְשָׁא סַגִּי, דְּלָא יָכִיל, דָּחֵי בְּרַגְלוֹי. אִתְתַּקַּף סָבָא, וְלָא תִּדְחַל. הָא עַנְיָיא מִסְכְּנָא, דְּאִשְׁתַּדַּל בְּרֵיקַנְיָא, אֵימָא אֲמַאי. אִי בְּגִין דְּזָרַע בִּגְנָתָא אַחֲרָא דְּלָאו דִּילֵיהּ, יֵאוֹת. אִי הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵיב לֵיהּ הַהוּא גִּנְתָּא לְמִזְרַע בָּהּ, דְּהָא אִיהוּ לָא נָטִיל לָהּ. אֶלָּא תָּא חֲזֵי כָּל מִלִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

עֲבִיד כֻּלְהוּ בְּדִינָא אִנּוּן וְלָא הֲוֵי מִלָּה בְּרִיקָנְיָא. הָאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֲב לֵיהּ אִתְּתָא וְעָבַד בָּהּ פֵּירִין וְאִיבִּין לָאו הָאי כִּשְׁאָר בְּנֵי גִּלְגּוּלָא, וְלָא דָּמֵי מַאן דְּאִשְׁתַּדָּל בְּהָאי עָלְמָא לְאַסְגָּאָה אִילָנָא, לְמַאן דְּלָא בָּעָא לְאַסְגָּאָה וּלְאִשְׁתַּדְּלָא, וְאַעֲקָר וְאַפִּיל טַרְפִּין דְּאִילָנָא וְאַזְעָר אִיבָּא דִּילֵיהּ.

הַאי דַּאֲדֹנָיו יָהִיב לֵיהּ אִתְּתָא, בְּגִין לְמֶעְבַּד אִיבִּין, הָא אִשְׁתַּדַּל בְּקַדְמִיתָא בְּגִין לְאַסְגָּאָה אִילָנָא, וְלָא יָכִיל. זַכְיִין כָּל כָּךְ לֵית לֵיהּ, דְּאִי הֲוָה זַכָּאָה כִּדְקָא יָאוֹת, לָא הֲוָה תָּב בְּגִלְגּוּלָא, דְּהָא כְּתִיב (יְשַׁעְיָה נו, ה): וְנָתַתִּי לָכֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת. וְהַשְׁתָּא דְּלָא זָכָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמֵי, דְּהָא אִשְׁתַּדַּל וְלָא יָכִיל, הַאי, אֲדֹנָיו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְכֵיוָן דְּחָס עָלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיָהֲב לֵיהּ בְּרַחֲמֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּבֵּי מִדִּידֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, וְנָטִיל מַה דְּגָרַע הַהוּא מַבּוּעָא, וּבְגִין כָּךְ, הָאִשָּׁה וִילָדֶיהָ תִּהְיֶה לַאדֹנֶיהָ, וּלְבָתַר יֵיתוּב,

וְיִשְׁתַּדֵּל עַל גַּרְמֵיהּ, לְאַשְׁלוּמֵי גִּרְעוֹנֵיהּ. עַד הָכָא רָזָא דִּקְרָא.

סָבָא סָבָא, אַתְּ אֲמַרְתְּ עַל דָּא, דִּבְרִיקָנְיָא אִשְׁתַּדַּל, וְלָא אַשְׁגַּחְתְּ עֲלָךְ, דִּבְרִיקָנְיָא אַתְּ אָזִיל בְּמָה דַּאֲמַרְתְּ, דְּהָא קְרָא רָדִיף אֲבַתְרָךְ, דְּסָתִיר כָּל בִּנְיָנָא דְּבָנִית עַד הַשְׁתָּא, וְאַת חָשִׁיב דְּאַנְתְּ מְשַׁטְּטָא יַמָּא לְרְעוּתָךְ. וּמַאי אִיהוּ. דִּכְתִיב, וְאִם אָמֹר יֹאמַר הָעֶבֶד אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְגוֹ׳.

אִי סָבָא סָבָא, לָאֵי חֵילָא, מַה תַּעֲבִיד, חָשַׁבְתְּ דְּלָא לִיהֲוֵי מַאן דְּרָדִיף אֲבַתְרָךְ, הָא הַאי קָרָא רָדִיף אֲבַתְרָךְ, וְנָפִיק מִבָּתַר כֻּתָּלָא, כְּאַיָּלָה בְּחַזְקָלָא, מְדַלֵּג דִּלּוּגִין אֲבַתְרָךְ, תְּלֵיסַר דִּילּוּגִין דָּלִיג אֲבַתְרָךְ וְאַדְבִּיק לָךְ, מַה תַּעֲבִיד סָבָא. הַשְׁתָּא אִית לָךְ לְאִתְגַּבְּרָא בְּחֵילָךְ. דְּהָא גִּיבָּר תַּקִּיף הֲוֵית עַד יוֹמָא. סָבָא סָבָא, הֲוֵי דָּכִיר יוֹמָא דְּתַלְגָּא, כַּד זַרְעָנָא פּוּלִין, וַהֲווּ כַּמָּה גּוּבְרִין בְּנֵי

[מִשְׁפָּטִים קט:]

(שַׁבַּת־קֹדֶשׁ; שְׁמוֹת תיא–תיב)

חֵילָא לָקְבְלָךְ, וְאַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ, נָצַחְתְּ תְּלֵיסָר גַּבְרִין תַּקִּיפִין, בְּנֵי חֵילָא, דְּכָל חַד מִנַּיְיהוּ קָטִיל אַרְיֵא, עַד לָא יֵיכוֹל.

אִי לְאִנּוּן תְּלֵיסַר גּוּבְרִין נָצַחְתְּ, הָנֵי תְּלֵיסָר דְּלֵית בְּהוּ חֵילָא, אֶלָּא מִלִּין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר יֹאמַר כְּתִיב. אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרְחֵיהּ לְמֶעְבַּד דִּינָא לְכֹלָּא. כַּד מָטָא זִמְנָא דְּהַאי אִתְּתָא לְאַשְׁכְּחָא בַּר זוּגֵיהּ מַה עָבִיד קָטִיל לְדֵין, וְנָטִיל לָהּ הַהוּא בַּר זוּגָא, וְאִיהוּ נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא בִּלְחוֹדוֹי יְחִידָאָה.

וְאִם אָמַר יֹאמַר, הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּיא כְּפִשְׁטֵיהּ דִּקְרָא. וְאִם אָמַר, בְּשֵׁירוּתָא דְּשִׁית שְׁנִין, יֹאמַר, בְּסוֹפָא דְּשִׁית שְׁנִין, עַד לָא יֵעוּל שְׁבִיעָאָה, דְּהָא אִי אָמַר, כַּד אִיהוּ אַפְלוּ בְּיוֹמָא חַד מִשְּׁבִיעָאָה, מְלוֹי בְּטֵלִין. מַאי טַעְמָא. הָעֶבֶד כְּתִיב, בְּעוֹד דְּאִיהוּ עֶבֶד, בְּשַׁתָּא שְׁתִיתָאָה. אָמַר בְּשֵׁירוּתָא דְּשִׁית שְׁנִין, וְלָא אָמַר בְּסוֹפָא דְּשִׁית שְׁנִין, לָאו כְּלוּם הוּא, וּבְגִין כָּךְ, תְּרֵי זִמְנֵי אָמַר יֹאמַר.

וְהָכָא, בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּהַאי אִתְּתָא, אַסְגֵּי צְלוֹתִין וּבָעוּתִין בְּכָל יוֹמָא, לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, כְּמָה דַּהֲוָה שֵׁירוּתָא בְּרַחֲמֵי, הָכִי הוּא סוֹפָא בְּרַחֲמֵי, וְדָא הוּא אָמַר יֹאמַר. אָמַר בְּקַדְמִיתָא, כַּד אַקְדִּים בְּרַחֲמֵי. יֹאמַר בְּסוֹפָא וְיִתְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי. וּמַה יֹאמַר. אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי, דְּבְגִין דָּא, וּבִסְגִיאוּ דְּצְלוֹתִין, רָחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַתְקִין עוֹבָדוֹי, וְאָמַר אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנִי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בָּנַי לֹא אֵצֵא חָפְשִׁי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל לֵיהּ, בְּהַהוּא תִּיּוּבְתָּא, וּבְאִנּוּן סְגִיאוּ דְּצְלוֹתִין.

מַה עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה דַּהֲוָה זַמִּין לְאַהֲדָרָא לֵיהּ בְּגַלְגּוֹלָא, וּלְמִסְבַּל עוֹנָשִׁין בְּהַאי עָלְמָא, עַל מַה דְּעָבַד, לָא אַהְדָּר לֵיהּ לְהַאי עָלְמָא. וּמָה עָבִיד, קָרִיב לֵיהּ לְבֵי דִּינָא דְּמִתִּיבְתָּא דְּרַקִּיעָא, וְדַיְינִין לֵיהּ, וּמַסְרִין לֵיהּ לְבֵי מַלְקִיוּתָא, וְאַרְשִׁים לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵיךְ אִתְמְסַר לְבֵי עוֹנְשָׁא, וּפָגִים לֵיהּ, לְמֶהֱוֵי תְּחוֹת שִׁלְטָנֵיהּ

דְּעָרְלָה, עַד זְמַן יְדִיעָא, וּבָתַר פָּרִיק לֵיהּ.

אִי בְּהַהוּא זִמְנָא דְּקָא עַבְדִין לֵיהּ פְּגִימוּ, אִי מָטָא יוֹבְלָא, אֲפִלּוּ יוֹמָא חַד לְיוֹבְלָא, אִתְחֲשַׁב כְּמָה דְּאַשְׁכַּח זִמְנָא עַד יוֹבְלָא, הָכִי אִתְעֲנַשׁ וְלָא יַתִּיר. אָתָא יוֹבְלָא, וְאַפְרוֹק, וְעָאלִין לֵיהּ גּוֹ פַּרְגּוֹדָא. עַד הָכָא. אַסְתִּים עֵינוֹי הַהוּא סָבָא, רִגְעָא חֲדָא.

פָּתַח וְאָמַר (מִיכָה ו, ב): שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ וְהָאֵתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לַייָ עִם עַמּוֹ וְגוֹ׳. אִי סָבָא, עַד הַשְׁתָּא חֲוֵית בְּעִמְקֵי יַמָּא, וְהַשְׁתָּא דְּלַגְתְּ בְּטוּרִין תַּקִּיפִין, לְמֶעְבַּד עִמְּהוֹן קְרָבָא. אֶלָּא וַדַּאי עַד כְּעָן בְּיַמָּא תַּקִּיפָא אַנְתְּ, אֲבָל עַד דְּאַזְלַת בְּעִמְקֵי יַמָּא, פָּגַעְתְּ בְּאִנּוּן טוּרִין תַּקִּיפִין, דִּי בְּגוֹ יַמָּא, וְאִעֲרָעַת בְּהוּ. הַשְׁתָּא אִית לָךְ לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּעִמְקֵי יַמָּא, וּבְהַנְהוּ טוּרִין.

סָבָא לָאֵי חֵילָא, מַאן יָהֲבָךְ בְּדָא, חֲוֵית בִּשְׁלָם, וּבָעִית לְכָל הַאי, אַנְתְּ עַבְדַת, אַנְתְּ סָבִיל. הַשְׁתָּא לֵית לָךְ, אֶלָּא לְאַגָּחָא קְרָבָא, וּלְנַצָּחָא כֻּלָּא, וְלָא לְמֶהֱדַר לַאֲחוֹרָא. אִתְקַף בְּחֵילָךְ, חֲגוֹר חַרְצָךְ, וְלָא תִּדְחַל, לְתַבְרָא הָנֵי טוּרִין, דְּלָא יִתְתַּקְפוּן לְגַבָּךְ. אֵימָא לוֹן, טוּרִין רָמָאִין, טוּרִין תַּקִּיפִין, הֵיךְ אַתּוּן מִתְתַּקְפִין.

תְּרֵי קְרָאֵי כְּתִיבֵי, חַד כְּתִיב (מִיכָה ו, א): קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ. וְחַד כְּתִיב, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ. אֶלָּא אִית טוּרִין, וְאִית טוּרִין. אִית טוּרִין, דְּאִנּוּן טוּרִין רָמָאִין לְעֵילָּא לְעֵילָּא, לְאִלֵּין כְּתִיב, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ. וְאִית הָרִים, דְּאִנּוּן טוּרִין תַּקִּיפִין לְתַתָּא מִנַּיְיהוּ, לְאִלֵּין כְּתִיב, קוּם רִיב אֶת הֶהָרִים. דְּהָא רָדִיף מָצוּתִין, אִית לְגַבַּייְהוּ. וְעַל דָּא אִית טוּרִין וְאִית טוּרִין.

וְאִי תֵּימָא, סָבָא, הָא כְּתִיב וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת, אִלֵּין גִּבְעוֹת כָּל אִנּוּן דִּלְתַתָּא, וְהַשְׁתָּא אַנְתְּ עָבִיד לוֹן הָרִים. אֶלָּא הָכִי הוּא, לְגַבֵּי אִנּוּן טוּרִין רָמָאִין, אִקְרוֹן גִּבְעוֹת. כַּד אִנּוּן בִּלְחוֹדַיְיהוּ אִנּוּן הָרִים אִקְרוֹן.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ, כֵּיוָן דִּכְתִיב שִׁמְעוּ הָרִים,

כד אלול

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בְּאָדָם לָבְשׁוּ שָׁמַיִם קַדְּרוּת וְגוֹמֵר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין קַדְּרוּתָא וַחֲשׁוֹכָא מִנְּשְׁמָתָא, מִיָּד כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ״הּ (תְּהִלִּים קנ, ו).

וּמַאן אִנּוּן אִלֵּין חֲשׁוֹכִין, אִלֵּין סמא״ל וְנָחָשׁ, וּמַאן גָּרִים לוֹן לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ, אֶלָּא רָזָא דְּקְרָא אוֹלִיף כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אלהיכ״ם (יְשַׁעְיָה נט, ב), וְדָוִד בְּגִינַיְיהוּ אָמַר (תְּהִלִּים קיט, יח): גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּבְהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲווֹ שָׁלְטִין חֲשׁוֹכִין עַל נְהוֹרִין דְּעַיְינִין, מִתְּהַפְּכִין נְהוֹרִין וְשָׁלְטִין עַל חֲשׁוֹכִין, וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוֹפָ״ר מְהוּפָּ״ךְ קַדְמָ״א זָקֵ״ף קָטָ״ן, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית לב, יא): קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, אִזְדַּקַּף וְאִקְרֵי זָקֵף גָּדוֹל, וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תּוֹרָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מַלְאָכִי ב, ו): תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְּהַפְּכָא כָּרְסַיָּא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְדָא הִיא רָזָא דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין צַדִּיקִים מְהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְחַשְׁיב כְּאִלּוּ אִתְבְּרִי עָלְמָא, וְיִסַּדֵּר נְהוֹרִין כְּדְקָא יָאוֹת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית א, ה): וַיִּקְרָא אלהי״ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וַיִּקְרָא אלהי״ם לָאוֹר יוֹם דָּא יִשְׂרָאֵל, דְּשַׁלְטָנוּתְהוֹן יְהֵא לְזִמְנָא דְּפוּרְקָנָא, וְרַשִׁיעַיָּא יִשְׁתָּאֲרוּן בַּחֲשׁוֹכָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְאִתְּמַר בִּימִינָא [נ:] וּשְׁמָאלָא וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד (שָׁם), דְּאִיהוּ עֶרֶב דְּיִצְחָק, וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם.

בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוַת נִשְׁמָתָא מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג, ז): וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, דְּאִתְחַזְרַת לְלִבָּא, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דִּירוּשָׁלֵם, בְּהַהוּא זִמְנָא הַלֵּב רוֹאֶה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ל, כ): וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ דְּאִתְחַזַּר עֲבוֹדָה וּכְרוּבִים לְבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בַּמִּדְבָּר ז, פט): וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, וְכָל עֲנָנִין דְּאִנּוּן מְכַסְיָין עַל צְלוֹתִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (אֵיכָה ג, מד): סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה מִתְעַבְּרִין, וְנָהֲרִין עַיְינִין דְּאִנּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, דִּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין.

דִּבְזִמְנָא דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל מְלוּכְלָכִין בְּטִנּוּפִין דִּשְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ו): אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּצְלוֹתָא נָפְלַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (עָמוֹס ה, ב): נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכַד נָפְלַת שְׁכִיבַת לְעַפְרָא בֵּין רַגְלִין, וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג, ז): וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְאִיהִי מְצַלֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שָׁם, ט): וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא (שָׁם, ח): וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שְׁמוֹת טו, ג): יְהוָ״ה אִישׁ מִלְחָמָה, מַאי וַיִּלָּפֵת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (אִיּוֹב ו, יח): יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיֵימָא לָהּ, לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר (רות ג, יג), לִינִי הַלַּיְלָה דְּאִיהִי שְׁמָאלָא, וְהָיָה בַּבֹּקֶר דְּאִיהִי רַחֲמֵי יְמִינָא, דְּמִתַּמָּן נְהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מד, ג): הַבֹּקֶר אוֹר,

כה אלול

אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, אִם יַעֲבִיד בָּךְ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין טָבִין לְסָלְקָא לָךְ מִבֵּין רַגְלִין שַׁפִּיר, תִּגְאָל עַל יְדֵי דְיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְאִיהוּ בַּעְלֵךְ, טוֹב וַדַּאי, וְאִם לָא יַעַבְדוּן בָּךְ עוֹבְדִין טָבִין, וּגְאַלְתִּיךְ אֲנֹכִי.

וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג, יג): חַי יהו״ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אוֹמָאָה בְּחַ״י, דְאִיהוּ כְּלִיל חַ״י בִּרְכָאן דְצְלוֹתָא, שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד הַהוּא נַהֲרָא, דִבְהַהוּא זִמְנָא צְלוֹתָא תְּהֵא נַהֲרָא בְּלִבָּא וּבְעַיְינִין, וּבְגִין דִבְחַ״י בִּרְכָאן דְצְלוֹתָא תַּלְיָא פּוּרְקָנָא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא, דְאִיהוּ יְסוֹד חַ״י עָלְמִין, אִתְמַר בֵּיהּ (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ ז, טז): וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.

וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי אַדְכִּיר עַיְינִין וְלִבָּא, בְּגִין דְצָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּצְלוֹתֵיהּ לְמֶהֱוֵי עֵינוּי לְתַתָּא לְגַבֵּי נְשְׁמָתָא, דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי אֲסִירָא בְּגָלוּתָא, וְלִבֵּיהּ לְעֵילָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְמִלָּה עֵינַי תָּמִיד אֶל יהו״ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי (תהלים כה, טו), וְלִבֵּיהּ לְעֵילָּא לְנָטְלָא נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (יְשַׁעְיָה סג, ד): כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, בְּלִבִּי וַדַּאי, בֵּיהּ עָתִיד לְנָטְלָא נוּקְמָא, כְּמָה דְנָטִיל בֵּיהּ נוּקְמָא מִמִּצְרָאֵי.

דְאִיהִי לְבִ״י שֵׁם בֵּן אַרְבָּעִים וּתְרֵין, אבגית״ן בֵּיהּ אַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, קְרַ״ע שָׁטָ״ן דְאִיהוּ שְׁמָא תִּנְיָינָא דְיוֹמָא תִּנְיָינָא, בֵּיהּ קָרַע יַמָּא, וּבְהַאי שְׁמָא אִתְמַר (בְּרֵאשִׁית א, ו): יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹמֵר, נג״ד יכ״ש נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת (שְׁמוֹת לד, י), בְּכָל שְׁמָא נָטַל נוּקְמָא בְּמִצְרַיִם.

וּפוּרְקָנָא בִּלְבָּא תַּלְיָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (יְשַׁעְיָה סג, ד), נְקָמָה בְּמַאי בְּלִבִּי בְּי״ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תְּהִלִּים קנ, ו) : כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ״הּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שְׁמוֹת יז, טז) : כִּי יָד עַל כֵּס יָ״הּ, וּפוּרְקָנָא בִּלְבָּא תַּלְיָא, דְּבֵיהּ אִתְּמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לְלִבִּ״י גְּלִיתִי וּלְאֵבָרַי לֹא גְּלִיתִי, מַאי לְלִבִּי, אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב אִתְקְרִיאַת לִבִּי, וְאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִתְקְרִיאַת פּוּמָא, וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מִלְּבָּא לְפוּמָא לָא גַּלִּי, לְלִבִּ״י גְּלִיתִי דָּא שְׁמָא דְּע״ב שְׁמָהָן, וְאִנּוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִן ב׳.

וְאוֹרַיְיתָא אִית לָהּ רֵישָׁא וְגוּפָא וְלִבָּא וּפִימָא וְאֵבָרִין, כְּגַוְונָא דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִנּוּן רֵישִׁין רֵישֵׁי עַמָּא, וּמִנְּהוֹן עַיְינִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר טו, כד) : וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה, וְאִית מִנְּהוֹן לִבָּא, דְּאִנּוּן לָקְבֵל שַׁבְעִין סַנְהֶדְרִין וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבַּיְיהוּ, דְּלָא חָסְרִין מֵעָלְמָא כְּוָתַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ לְלִבִּי גְּלִיתִי, אֲבָל אָחֳרָנִין דְּאִנּוּן כִּשְׁאָר אֵבָרִין אִתְּמַר בְּהוֹן וּלְאֵבָרַי לֹא גְּלִיתִי, וְכֵן בְּאוֹרַיְיתָא שַׁבְעִין אַנְפִּין תַּלְיָין מִתְּרִין תּוֹרוֹת, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה.

וּבְגָלוּתָא חָלַק לִבָּ״ם (הוֹשֵׁעַ י, ב), דְּאִנּוּן ע״ב צַדִּיקִים דְּאִנּוּן כְּגַוְונָא דְּסַנְהֶדְרִין, וְרָזָא דְּמִלָּה (יְשַׁעְיָה ל, יח) : אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ.

כו אלול

ל״ו בְּחוּשְׁבָּנָא סְלִיק תְּלָתִין וְשִׁית, וְאִנּוּן ל״ו בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְל״ו לְבָר מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ חָלַק לִבָּ״ם, וּמַאן חָלַק לְבָּם. [נא.] שְׁאוֹר וְחָמֵץ דְּאִנּוּן עֵרֶב רַב, וְרָזָא דְּמִלְּתָא וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם (בְּרֵאשִׁית א, ו), דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שְׁמוֹת יב, טו): אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם, אַךְ חָלַק, וְאוֹמָאָה דְּיִתְמַחוּן בְּי״ד, דְּאִנּוּן אַרְבַּע סְרֵי יוֹמֵי דְּפִסְחָא, לְקַיְימָא כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מִיכָה ז, טו), הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל מה, כא): חָג שָׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל.

וּבְגִין דָּא אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וְדָא אוֹר הַנֵּר דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (מִשְׁלֵי ו, כג): כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, נֵר בִּלְבָּא, אוֹר בְּעַיְינִין, דְּאִיהוּ אוֹר הַנֵּר, בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ בְּי״ה, מִתְעַבְּרִין חַשּׁוֹכָא וְקַדְרוּתָא מִנַּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (יְשַׁעְיָה סג, ד).

וְעוֹד בְּלִבִּי דָּא ל״ב אלהי״ם דְּעוֹבְדָא דִּבְרֵאשִׁית, וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִנּוּן י׳ מִן לִבִּי, וְלֵב הַאי אִיהוּ לֵב, דְּבֵיהּ נָהִיר הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שְׁמוֹת ב, ב): וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּבֵיהּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא בְּגָלוּתָא בַּתְּרָאָה, כְּגַוְונָא דְּפוּרְקָנָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שָׁם ג, ב): וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו״ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּקַדְמֵיתָא בְּלַבַּת אֵשׁ דִּנְבוּאָה, וּבְגָלוּתָא בַּתְּרָאָה בְּלַבַּת אֵשׁ דְּאוֹרַיְיתָא.

וְדָא בַּ״ת מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן וְל״ב אלהי״ם דְּעוֹבְדָא דִּבְרֵאשִׁית, בַּת כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן אִיהִי בַּת עַיִן אוּכְמָא,

דְּאִתְמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וּבֵיהּ נָהִיר אוֹר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ו, כג) : וְתוֹרָה אוֹר, ל״ב אלהי״ם בֵּיהּ נָהִיר מִצְוָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שָׁם כ, כז) : נֵר יהו״ה נִשְׁמַת הָאָדָם וְגוֹמֵר.

וְגַדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִנּוּן כִּסּוּי דַּם חַיָּה וְעוֹף, דִּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בִּרְחִימוּ, וְכַד מְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בִּרְחִימוּ דְּאַהֲבָה, מֵי טוֹפָנָא לָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, מַיִם רַבִּים דְּמֵי טוֹפָנָא לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה דְּיִשְׂרָאֵל בַּאֲבוּהוֹן דִּבְשְׁמַיָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא כָּרְסַיָּא יְהֵא עַל אַרְבַּע חֵיוָון, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָר הוֹלֵ״ךְ רָבִי״עַ מְרוּבַּע, דַּרְגָּ״א בְּשִׁית דַּרְגִּין, דְּאִנּוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא (מְלָכִים א׳ י, יט), הָא אִיהוּ מַלְכָּא עַל כָּרְסַיָּא.

בְּהַהִיא זִמְנָא וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בְּרֵאשִׁית כז, ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְּאִתְיְיהִיבוּ מֵאַהֲבָה, וְלָא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה, דְּהוּא אַקְרִיב לֵיהּ מִמַּנָּא דְּעֵשָׂו, לְקַטְרְגָא בְּהוֹן לְיִשְׂרָאֵל, דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (מַלְאָכִי א, ג) : וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

וְדָא אִיהוּ דַּרְגָּ״א תְּרֵי טַעֲמֵ״י, דְּמִסְטְרָא דְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה מִמַּנָּא דְּעֵשָׂו אִיהוּ רָבִי״עַ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי דַּרְגָּ״א עֲלַיְיהוּ, וְאִי תֵּימָא דְּשַׁלְטָא עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, הָא אָמַר קְרָא (יְשַׁעְיָה מב, ח) : אֲנִי יהו״ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, וּכְבוֹדִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן אֵל אַחֵר, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה

כז אלול

וּבְגִין דָּא בְּשִׁית יוֹמִין דְּשָׁלְטָא סַם הַמָּוֶת, אֶל אַחֵר, אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא (יְחֶזְקֵאל מו, א): יְהֵיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּשַׁבָּת וּבְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים דְּלָא שָׁלְטִין מְמַנָּן בִּישִׁין, אִתְּמַר בְּהוֹן וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ.

וְעוֹד רָבִי״ע אִיהוּ כְּגַוְונָא דָּא כ, וּלְזִמְנִין כְּגַוְונָא דָּא ס . בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה סְגִירָא בְּבֵיתָא, וְאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא לְעוֹלָם לָא אִסְתַּכְּלַת בָּהּ חַמָּה בִּישָׁא, גֵּיהִנָּם סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא בִּישָׁא, כָּל שֶׁכֵּן אֶל אַחֵר, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, לְעוֹלָם לָא חָזָא חַמָּה פְּגִימוּתָא דְּסִיהֲרָא, דִּבְזִמְנָא דְּחַמָּה נָפְקָא מִמִּזְרָח, סִיהֲרָא חָזְרַת אַנְפָּהָא מִינֵּיהּ כְּגַוְונָא דָּא ס . וּבְגִין דָּא אָמַר בִּלְעָם הָרָשָׁע לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל (בַּמִּדְבָּר כג, כא), עָמָל וָאָוֶן סמא״ל וְנָחָשׁ.

וּבְזִמְנָא דְּדָחֲקִין לָהּ לְאִסְתַּכָּלָא בָּהּ, אִתְכַּסְיָא מִכָּל וָכֹל, וְאֵימָתַי בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים פא, ד): תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה בְּיַרְחָא דְּאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְכְּסִיאַת מִנֵּיהּ, אִיהִי אָמְרַת לְיִשְׂרָאֵל דְּיִתַּקְנוּן צְלוֹתִין בְּמַאֲכָלִין טָבִין, מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, דִּצְלוֹתָא שְׁקִילָא כְּכָל פְּקוּדִין, [נא:] בְּהַהוּא זִמְנָא יֵימָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים (בְּרֵאשִׁית כז, ד) בִּרְעוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְתַקְנַת שְׁכִינְתָּא עִם יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִין דִּצְלוֹתִין דְּאִנּוּן קָרְבָּנִין, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי תַּקִּינַת מְזוֹנָא לְמַלְכָּא, יְהִיבַת לוֹן עֵיטָא לְאַתְעָרָא בַּשׁוֹפָר, דְּבֵיהּ עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנָשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבַּע סְטָרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב תִּקְעוּ

בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵינוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ, וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא דִּילֵיהּ וּבָרַח.

עַד הַהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ דְּחַיְיבַיָּא, וּלְבַסּוֹף אַפְסִיק לוֹן וְחָרִיב לוֹן מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ מַאֲרִי״ךְ טַרְחָ״א סוֹף פָּסו״ק.

וְעוֹד שׁוֹפָ״ר הוֹלֵךְ רָבי״עַ דַּרְגָּ״א תְּרֵי טַעֲמֵ״י, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְמַחוּן חַיְיבַיָּא מֵעָלְמָא, סָלְקָא צְלוֹתָא בְּנִגּוּנָא בְּאַרְבַּע מִינִין, דְּאִנּוּן שִׁיר פָּשׁוּט וְדָא י׳, שִׁיר כָּפוּל וְדָא י״ה, שִׁיר מְשׁוּלָּשׁ וְדָא יה״ו, שִׁיר מְרוּבַּע וְדָא יהו״ה, בִּשְׁמָא דְּיהו״ה סָלְקָא צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, אוֹרַיְיתָא בְּנִגּוּנָא, שְׁכִינְתָּא בְּנִגּוּנָא, יִשְׂרָאֵל סָלְקִין מִגּוֹ גָּלוּתָא בְּנִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שְׁמוֹת טו, א): אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהו״ה.

צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, סָלְקָא לְגַבֵּיהּ דְּמַלְכָּא בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבַעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִנּוּן י׳ י׳ י׳, וַעֲשָׂרָה כְּתוֹת דְּמַלְאָכִים יִתְעָרוּן לְגַבַּיְיהוּ, וְסָלְקָא לוֹן לְגַבֵּי עֲשַׂר סְפִירָן, וְנִגּוּנִין סָלְקִין מִנַּיְיהוּ מְרוּבָּעִים מִסִּטְרָא דְּרָבי״עַ בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְאִנּוּן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת אִנּוּן תְּמַנְיָא, וְאִנּוּן יאהדונה״י, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, כַּד יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֵיוָן תְּמַנְיָא, דְּאִנּוּן חֵיוָן דְּאֶשָּׁא עִתִּים חֲשׁוֹת עִתִּים מְמַלְלוֹת, וְכֻלְּהוּ מְחָאָן בְּגַדְפַּיְיהוּ בְּנִגּוּנָא, וְנִגּוּנָא בְּהוֹן בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, לְכָל סִטְרָא מְרוּבָּעִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל א, ו): וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, לְכָל חַיָּה תְּמַנְיָא אִנּוּן בֵּין אַנְפִּין וְגַדְפִּין, לָקֳבֵל תְּמַנְיָא דִּי בְּהוֹן שַׁבַּח מֹשֶׁה אָ״ז.

כח אלול

וְדָוִד בְּגִין דָּא תַּקִּין מָנָא בִּתְמַנְיָא נִימִין, וְשַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְמַנְיָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים יב, א): לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, לְכָל חַד תְּמַנְיָא, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע״ב, יאהדונה״י תְּמַנְיָא, וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ ס״ד תְּמַנְיָא לְכָל חַד, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע״ב, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּחַשְׁמַל.

וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלְקָא בְּעֶשֶׂר, וְדָא אִיהוּ יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, יד): יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלִיק בְּשִׁית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

י״ה יהו״ה צוּר עוֹלָמִים, י״ה י״ה י״ה אָדָ״ם. אַרְבַּע כְּנָפִים אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מֶרְכָּבָה, י״ה י״ה י״ה אָדָ״ם, תְּנַיְינָא י״ה יהו״ה י״ה יהו״ה י״ה יהו״ה, יהו״ה יהו״ה יהו״ה לְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ י״ה יהו״ה חָכְמָ״ה בִּינָ״ה, כֶּתֶר אהי״ה אֲשֶׁר אהי״ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יְשַׁעְיָה ו, ב): שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, וְדָא אבגית״ץ, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בְּהוֹן שָׁנְאֵיהוֹן, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו דְּלָא אַדְכִּיר לוֹן עוֹבָדָא דְּעָגְלָא, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שְׁמוֹת יט, ד): וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי.

וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלְקָא בִּתְרִין כְּגוֹן הַלְלוּיָהּ, וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלִיק בְּאָת חַד כְּגוֹן הַלְלִי בְּי׳, וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלִיק בְּחָמֵשׁ כְּגוֹן ה׳, וְהָא אִתְּמַר בְּכִנּוֹר דְּחָמֵשׁ נִימִין, אֲבָל נִגּוּנָא דְּסָלִיק בְּשִׁית דְּאִנּוּן אבגית״ץ מִן ו׳ אִיהִי, וְאִית דְּסָלִיק לֵיהּ בִּתְלַת וְדָא יה״ו, דְּאִיהוּ אהי״ה, וְסָלִיק נִגּוּנָא בֵּיהּ בִּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה.

בְּתִקְיעָה הוּא קָלָא אָרוּךְ בְּנִגּוּנָא, עַד דַּהֲוָה סָלִיק לֵיהּ לְגַבֵּי יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד, בִּשְׁבָרִים הֲוָה סָלִיק קָלָא דְּנִגּוּנָא לְגַבֵּי גְּבוּרָה, דְּתַמָּן י״ה בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא, וַהֲוָה נָחִית מִנַּיְהּ בְּחֻדָּוָה חָכְמָתָא וְעוּתְרָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, בִּתְרוּעָה הֲוָה סָלִיק קָלָא דְּנִגּוּנָא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַהֲוָה נָחִית מִנַּיְהּ מַלְכָּא לְגַבֵּי [נב.] כַּלָּה דְּאִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן כָּל מִינֵי נִגּוּנָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קנ, ג-ה): הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר, הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב, הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.

שׁוֹפָר אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, תְּקַע דִּילָהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (בְּרֵאשִׁית לב, כו): וַתִּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא סָלְקָא מִן גָּלוּתָא בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְאִתְקְרִיאַת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ.

בְּנֵב״ל, בְּ״ן לֵ״ב, בְּהַהוּא זִמְנָא בְּ״ן יֵעוּל לְהֵיכָלֵיהּ דְּאִיהוּ לֵ״ב, וְאִתְמַר בֵּיהּ (מִשְׁלֵי טו, טו): וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּמַה דְּאִתְמַר בְּקַדְמִיתָא (בְּרֵאשִׁית ו, ו): וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בְּגִין חַיָּבַיָּא, מִיָּד דְּאִתְאֲבִידוּ אִתְקַיֵּים בֵּיהּ וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה (מִשְׁלֵי יא, י), כְּנוֹר, כ״ו נ״ר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו״ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תְּהִלִּים כז, א): יהו״ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי, נָהִיר בְּנֵ״ר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוָה דִּילֵיהּ, וְחָדֵי בָּהּ.

כט אלול

צִלְצְלֵי שָׁמַע חֶסֶד גְּבוּרָה, צִלְצְלֵי תְּרוּעָה נֶצַח וְהוֹד, וּבְכֻלְּהוּ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י״ה, דְּאִיהוּ חָכְמָה וּבִינָה, דִּי בְּהוֹן יְהֵא פֻּרְקָנָא ל״ו וְלָ״ה דְּאִנּוּן בֵּן וּבַת, וּבְהוֹן יִתְמַחוּן עֲמָלֵקִים מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ סוֹף פָּסוּק.

דָּבָר אַחֵר וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בְּרֵאשִׁית כז, ד) מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְלָא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִפְּקוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה תַּלְיָין מִדְּחִילוּ דְּיִרְאָה, וְאִנּוּן לְרַחֲקָא הַשָּׂטָן מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְקָרִיב לְגַבֵּי כָּרְסַיָּא דְּאִיהוּ לְבָא, לְתַבְעָא דִּינִין עַל אֲבָרִין קַדִּישִׁין דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל, וְלִבָּא שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ.

הַשָּׂטָן אִיהוּ סמא״ל, שָׁלְטָנוּתָא דִּילֵיהּ בְּכָבֵד, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בְּרֵאשִׁית לו, א): עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, עַרְקִין דְּכַבְדָּא חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, וְכָבֵד נָטִיל כָּל לְכְלוּכִין וְחוֹבִין דְּעַרְקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא טז, כב): וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, עֲוֹנוֹת תָּם, דְּהַהוּא אִישׁ תָּם, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, אֲתַר דְּגְזֵרַת עִירִין.

מָרָה חַרְבָּא דִּילֵיהּ, עֲלָהּ אִתְּמַר (בְּרֵאשִׁית כז, מ): וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וּמְנָא לָן דְּמָרָה אִיהִי חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ה, ד): וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, אִיהִי חַיִּים לְכָבֵד, וְסַם הַמָּוֶת לְלִבָּא, מָרָה אִיהִי גֵּיהִנָּם, וְאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת דְּאָמְרִין הַב הַב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שָׁם ל, טו): לָעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, שְׁתֵּי בָּנוֹת דְּאָמְרִין הַב חַיָּיבִין לְגֵיהִנָּם.

שַׁבְעִין עַרְקִין אִנּוּן בְּכַבְדָּא, לָקֳבֵל שַׁבְעִין מִמַּנָּן, כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת ע״ב, יוֹתֶרֶת דִּילֵיהּ אִיהִי נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּגִין דְּשִׁיוּרִין דִּילֵיהּ נַטְלָא טְחוֹל דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בְּרֵאשִׁית א, ד): וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, דְּשָׁלְטָנוּתָהּ בְּגָלוּתָא דְּאִיהוּ לַיְלָה, וּבְגָלוּתָא שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, דְּאִיהִי לילי״ת אִימָּא דְּעֶרֶב רַב, וְאִיהִי שְׁחוֹק הַכְּסִיל, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (אִיּוֹב ז, ט): כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.

וְדָא אִיהוּ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, דְּרָשָׁע וַדַּאי דְּאִיהוּ כְּסִיל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (חֲבַקּוּק א, יג): לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, וְאוֹקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (שְׁמוּאֵל א׳ ב, ו): מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל, וַוי לְנַשְׁמָתָא כַּד בָּלַע לָהּ טְחוֹל, וַוי לְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעֶרֶב רַב, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בְּרֵאשִׁית מא, כא): וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה.

בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא כָּל מִמַּנָּן דְּאוּמִין דְּעָלְמָא וְעֶרֶב רַב, אִתְּמַר בְּהוֹן (אֵיכָה א, ה): הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, צָרֶיהָ וַדַּאי אִנּוּן עֶרֶב רַב, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יְשַׁעְיָה א, כג): שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ, אוֹהֵב שֹׁחַד וְגוֹמֵר, אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ אִלֵּין עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְשִׁבְעִין מִמַּנָּן, דְּאִנּוּן כֻּלְּהוּ בְּשַׁלְוָה בְּעוּתְרָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּדוּחֲקָא בְּעַנְיוּתָא, וּבְגִין דָּא וַוי לְעָלְמָא כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעֶרְבוּבְיָא בִּישָׁא, וּמָאן גָּרַם דְּאִתְבַּלְעוּ בְּמֵעַיְיהוּ וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, בְּגִין דְּעוֹבְדֵיהוֹן בִּישִׁין בִּידֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קו, לה): וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם.

א תשרי

כְּגַוְונָא דָּא נִשְׁמָתָא אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּד [נב:] אִיהִי שְׁלֵימָא בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, אִתְמַר בָּהּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ד, ז) : כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁרְיָא שֵׁם יהו״ה עֲלָהּ, וְאִתְמַר בָּהּ (דְּבָרִים כח, י) : וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו״ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וּמִמַּנָּן דְּכָבֵד וְעַרְקִין דִּילֵיהּ וּמִמַּנָּן דְּטָחוֹל וְעִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא דִּילֵיהּ, מִתְכַּפְיָין תְּחוֹת לְבָּא דְּתַמָּן נִשְׁמָתָא.

וְאִם נִשְׁמָתָא אִיהִי מִתְטַנְּפָא בְּחוֹבִין, אוֹ גָּרַע מִינָּהּ אֲפִלּוּ פִּקּוּדָא חֲדָא מֵאִנּוּן פִּקּוּדִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין עֲבֵירָה מְכַבָּה מִצְוָה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּשַׁרְיָא עֲבֵירָה וְאִסְתַּלַּק מִצְוָה מִנֵּיהּ, הַהוּא אֲבֵר אִיהוּ פָּגוּם, וְאִיהוּ מוּם דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִינֵיהּ לָא שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל נִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כא, יח) : כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, נִשְׁמָתָא דְּאִית בָּהּ מוּם בְּחַד מֵרַמַ״ח פִּקּוּדִין דִּילָהּ לָא אִתְקְרִיבַת בְּגִינֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֲבָל נִשְׁמָתָא מִסְטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא לֵית בָּהּ מוּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד, ז) : כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, אִם יֵצֶר הָרָע בָּעֵי לְקָרְבָא לֶהָהוּא אֲתַר, כֵּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא תַּמָּן דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, אִתְמַר בָּהּ (בַּמִּדְבָּר א, נא) : וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְמַר (יְשַׁעְיָה מב, ח) : אֲנִי יהו״ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, דְּהַיְינוּ אֵל אַחֵר אֵל זָר.

דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי יְקָרֵיהּ, וְאִיהִי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ, דְּבָהּ מְשַׁבַּח בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצִלּוֹתָא בְּכָל יוֹמָא בְּכַמָּה תּוּשְׁבְּחָן וְהוֹדָאָן, וּבְגִין דָּא אֲנִי יהו״ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי

לַפְּסִילִים, אִלֵּין שַׁבְעִין מִמַּנָּן, דְּלָא יְהִיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה עֲלָה, דְּאִנּוּן עַרְקִין דְּכָבֵד דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר.

טְחוֹל נָחָשׁ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אֵשֶׁת זְנוּנִים, בָּתַר דַּעֲבִידַת זִיּוּפָא עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּפַלִּיגַת דְּמָא דְּיִלָּה דְּאִיהִי תַּמְצִית דִּילָה לְכָל עַרְקִין, שִׁיוּרָא קְרֵיבַת לְגַבֵּי טְחוֹל דְּאִיהוּ בַּעְלָה כְּסִיל, דְּלָא נָטִיל טְחוֹל אֶלָּא תַּמְצִית דְּדָמָא, וְלָא יְהִיב לֵיהּ מִדָּמָא אָחֳרָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, בְּגִין דְּלָא יְהִיב לֵיהּ אֶלָּא שִׁיוּרִין, וְכָבֵד אִיהוּ קִטְרוּגָא דְּרֵיאָה, דְּסָלִיק לְגַבֵּי לִבָּא נוּרָא מִגֵּיהּ, וְאִי לַאו דְּנָשִׁיב בֵּיהּ כַּנְפֵי רֵיאָה, הַוָּה אוֹקִיד לְלִבָּא, הַדְרָא דְּכִנְתָּא לְוַיְתָן, לָקֳבֵל חֵלֶב טָמֵא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק, שָׂרָף אִיהוּ מָרָה קִטְרוּגָא דְּרֵיאָה, בְּגִין דְּמָרָה אִיהִי שְׁרֵיפַת כָּל גּוּפָא.

בְּגִין דָּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה אִנּוּן תְּבִירוּ דִּלְהוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תְּהִלִּים פט, טז): אַשְׁרֵי הָעָם יֹדְעֵי תְרוּעָה יהו״ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, מַאי פָּנֶיךָ אִלֵּין תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה, דְּאִנּוּן תְּקִיעָה חִוּורוּ דְּאַנְפִּין, שְׁבָרִים סוּמְקוּ דְּאַנְפִּין, תְּרוּעָה יְרוֹקָא דְּאַנְפִּין, וּבָהּ נָפְקִין יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, בְּזִמְנָא דְּמִתְהַפְּכִין אַנְפִּין דְּיִשְׂרָאֵל לִירוֹקָא כְּאִתְתָּא עוּבָּרָא.

בעזרת ה' יתברך

לימוד הבי"ת

ומשניות זוהר והתיקונים

יהיה לרפואת:

מרת מירב שלומית בת שמחה תחי'

ברנ"ב איבריה ושסה גידיה וחמישה חושיה
ושאר כוחות גופה ובטיפי דמיה רפואה שלימה
רפואת הנפש ורפואת הגוף אמן!

וכן לרפואת:

ר' מרדכי בן חנה נ"י

רפואה שלימה רפואה נפש ורפואת הגוף
ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו וחמשה חושיו ושאר
כוחות גופו ובטיפי דמיו ויזכה להפיץ את אור
רבינו ז"ל כל ימי חייו אמן!

הודפס
לעילוי נשמת
עומר רחמים בן
סלימה ומנחם ז"ל
נלב"ע
כ"ה שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

לימודי הבי"ת
ותכשיטי הבית
המשניות והזהר הקדוש
נדפסו לזכות
התורם ובני ביתו הי"ו
הקב"ה יעזור להם
שירוו נחת דקדושה
מכל צאצאיהם ויזכו כולם
לבריאות השלימה ולשלום
בית אמיתי ולפרנסה כשירה
אמן כן יהי רצון.

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

ראש השנה

כד	יום ראשון	**א' דסליחות** עלות השחר (72 דק') ... 5:04 נץ החמה ..... 6:16 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:26 סו"ז תפילה ..... 10:30 חצות היום ..... 12:36 שקיעה ..... 6:55 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:08	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קכט **ירושלמי:** שבועות יא **תוספתא:** סנהדרין יב **נ"ך:** שמואל ב ד **משניות:** אבות ג **זהר:** שמות א עמ' שצט-ת	6
כה	יום שני	עלות השחר (72 דק') ... 5:04 נץ החמה ..... 6:16 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:26 סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:36 שקיעה ..... 6:54 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:07	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קל **ירושלמי:** שבועות יב **תוספתא:** סנהדרין יג **נ"ך:** שמואל ב ה **משניות:** אבות ד **זהר:** שמות א עמ' תא-תב	7
כו	יום שלישי	עלות השחר (72 דק') ... 5:05 נץ החמה ..... 6:17 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:26 סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:36 שקיעה ..... 6:53 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:06	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קלא **ירושלמי:** שבועות יג **תוספתא:** סנהדרין יד **נ"ך:** שמואל ב ו **משניות:** אבות ה **זהר:** שמות א עמ' תג-תד	8
כז	יום רביעי	עלות השחר (72 דק') ... 5:06 נץ החמה ..... 6:18 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:27 סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:35 שקיעה ..... 6:51 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:04	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קלב **ירושלמי:** שבועות יד **תוספתא:** מכות א **נ"ך:** שמואל ב ז **משניות:** אבות ו **זהר:** שמות א עמ' תה-תו	9
כח	יום חמישי	עלות השחר (72 דק') ... 5:06 נץ החמה ..... 6:18 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:40 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:27 סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:35 שקיעה ..... 6:50 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:03	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קלג **ירושלמי:** שבועות טו **תוספתא:** מכות ב **נ"ך:** שמואל ב ח **משניות:** הוריות א **זהר:** שמות א עמ' תז-תח	10
כט	יום ששי	**ערב ראש השנה** עלות השחר (72 דק') ... 5:07 נץ החמה ..... 6:19 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:27 סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:35 שקיעה ..... 6:49 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:02 הדלקת נרות (40 דק'): 6:09 (20 דק'): 6:29	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קלד **ירושלמי:** שבועות טז **תוספתא:** מכות ג **נ"ך:** שמואל ב ט **משניות:** הוריות ב **זהר:** שמות א עמ' תט-תי	11
א	שב"ק	**שבת וא' דראש השנה** עלות השחר (72 דק') ... 5:08 נץ החמה ..... 6:20 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:27 סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:34 שקיעה ..... 6:47 צה"כ לשיטת ר"ת ... 8:00 הדלקת נרות ברבינו תם: 8:00	**לימוד יומי:** **בבלי:** חולין קלה **ירושלמי:** שבועות יז **תוספתא:** מכות ד **נ"ך:** שמואל ב י **משניות:** הוריות ג **זהר:** שמות א עמ' תיא-תיב	12

מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה - כָּל הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ הוֹלֶכֶת בְּצוּרָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)